

Гхылъымрэ гъащІэмрэ

2-нэ нап.

Къасым и фэеплъ пхъэбгъу

2-нэ нап.

Бзэр тхыдэ щІэинщ, псалъэкІэ бауэу

3-нэ нап.

И джэгук Тэк Іи ехъулІэныгъэхэмкІи куэдым ящхьэщыкІ Мырзэ Резуан

4-нэ нап.

УРЫСЕЙМ И **ПРЕЗИДЕНТ**

ХЭХЫНЫГЪЭХЭР 2024. ГЪАТХЭПЭМ И 15-17

2024 гъэм щІышылэм (январым) и 11, махуэку

Тхьэмахуэм щэ къыдок

И уасэр зы тумэнщ

■ Къэрал къулыкъущІапІэхэм

Гъуэгухэр зэіузэпэш ящі

Лэжьыгъэ ІуэхукІэ Шэрэдж районым щы ащ КъбР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек Абы зригъэлъэгъуащ Къэщкъэтау и гъуэгу нэхъыщхьэм - Уянаевым и цІэр зезыхьэм - и щытыкІэр. Ар мыгувэу зэрагъэпэщыжын щадзэнущ.

ГЪУЭГУМ и кІыхьагъыр километри 3,2рэ мэхъу. Зи гугъу тщІы Іыхьэр йокІуалІэ жылэм дэт сабий гъэсапІэм, курыт еджапІэм, къуажэ, щІыналъэ администрацэхэм я унэхэм, спорт ІуэхущІапІэхэм.

Республикэ унафэщІым къулыкъушІэхэм къалэн ящищІащ гъуэгур икіэщіыпіэкіэ зэрагъэзэхуэн хуейхэм хагъэхьэну. Абы текІуэдэнур дяпэкІэ ягъэбелджылыну аращ.

Зыхуей хуагъэзэжынухэм ящыщщ Балъкъэр Ипщэм ухуэзышэ федеральнэ гъуэгури. Ар республикэм и гъуэгу Іыхьэ нэхъ гугъухэм икІи нэхъ инхэм ящыщщ. Ауэ зыгъэпсэхупІэ шІыпІэхэм ухуэзышэ а гъуэгур нэхъ тынш, хуит, шынагъуэншэ щІын хуейщ. Балъкъэр Ипщэ къуажэм Іэтащхьэр шышізупшіащ абы шекіуэкі псэукіэм, я гукъеуэхэр зригъэщіащ.

Адэкіэ Кіуэкіуэ Казбек дыхьащ Аушыджэр жылэми. Абы федеральнэ проектым ипкъ иткІэ щызэрагъэзэхуэжащ Сатушыр-Аушыджэр псы зэрыкІуэ, километр 11 зи кlыхьагъ бжьамийр. Абырэ нэхъапэкІэ зэрагъэпэщыжа Къэщкъэтау-Аушыджэр бжьамиймрэ я фІыгъэкІэ къуажэр псы хуэлІэнукъым, абы и хьэблэщІэри къызэгъэпэща хъунущ.

ЦІыху 300 щІэхуэу Аушыджэр дащІыхь къуажэ клубми куэд дэмыкІыу и бжэхэр къызэІуихынущ.

ІэнатІэм игъуэт зыужьыныгъэр

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбекрэ КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Къалэбатэ Рустамрэ Правительствэм и Унэм шызэхуэзащ. Ахэр тепсэлъыхьащ узыншагъэр хъумэнымкіэ Іэнатіэм зэрызиужьымрэ медицинэ Іуэхущіапіэхэм я лэжьыгъэмрэ.

2023 ГЪЭМ щІадзауэ Налшык къалэ дэт 2-нэ, 3-нэ поликлиникэхэм я къудамэхэм, Республикэ сабий клиникэ центрым и 2-нэ, 4-нэ поликлиникэ къудамэхэм, Прохладнэ, Бахъсэн щІыналъэ сымаджэщхэм я поликлиникэ къудамэхэм, Тэрч район сымаджэщым и сабий отделением зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьы-

гъэхэр щокlуэкl. Ахэр псори мы гъэм

зэф Іагъэк Іыну я мурадщ. Апхуэдэуи Кэнжэ амбулаторэщІэ щаухуэнущ дызэрыт илъэсым.

ЦИК.РФ

Республикэм и щІыналъэхэм щыІэ медицинэ Іуэхущіапіэхэм щхьэкіэ автомобиль псынщізу - 19, узыфэр къызэрахутэ Іэмэпсымэу 80 къащэхуащ.

Зэгъэпэщыжыныгъэ лэжьыгъэм иужь зэрихьэрэ, ІуэхущІапІэ 23-р зыхуей хуагъэзэжащ, узыншагъэр щахъумэ Іуэхущіапізу 6 щізуз ящіащ е къагъэщізрэщізжащ, медицинэ Іэмэпсымэу - 200, поликлиникэхэмрэ къуажэ амбулаторэхэмрэ папшІэ автомобиль 60 къашэхуаш.

2024 гъэм Іуэхущіапіитху ухуэн щіадзэнущ, 15-р зэрагъэзэхуэжынущ, зыхуей хуагъэзэжынухэм ящыщу 10-р дызэрыхьа илъэсым яухынущ. Звезднэ жылэм амбулаторэщІэ щаухуэнущ. Министрым зэрыжиlамкlэ, зи гугъу тщlы лэжьы-гъэхэр мы махуэхэм яублэ.

Апхуэдэуи Налшык къалэ дащІыхь, метр зэбгъузэнатІэу мини 10 хъу поликлиникэ №1-р зэфІагъэкІын я гугъэщ. Мы поликлиникэр зэщІаузэдэнущ иджырей медицинэм къыщагъэсэбэп Іэмал псомкіи, сыт хуэдэ узыфэри къыщахутэфынущ, лышх узыфэмкІэ центр хэтынущ, эндоскопиемкІэ хирургие, махуэм щеІэзэ къудамэхэр иІэнущ.

Онкодиспансерым и ухуэныгъэр йокІуэкІ. КъищынэмыщІауэ, Республикэ клиникэ сымаджэщым метр зэбгъузэнатІэ мин 1,2-рэ хъу дэІэпыкъуэгъу къудамэщІэр хуащІ, абы зэпищІэнущ хирургие корпусымрэ ЩІыналъэ лъынтхуэ цен-

ЗыгъэпсэхупІэм нэхъыбэ къокіуаліэ

«Іуащхьэмахуэ» зыгъэпсэхупіэхэм мы махуэхэм ціыху нэхъыбэ щыіащ. Кіапсэ гъуэгухэм ціыху 6015-рэ зэпрашащ, ар процент 14-кІэ нэхъыбэщ нэгъабэ а щіыпіэм зыщызыплъыхьахэм я бжыгъэм нэхърэ.

ЕЗЫ Іуащхьэмахуэ лъапэ цІыху мини 7,2-рэ щы ащ мы махуэхэм, бгыхэм те-

таш Шыху миних «Кавказ.РФ» зыужьыныгъэмкІэ институтымрэ ди республикэмрэ зэгъусэу Урысейм и зыгъэпсэхупІэ нэхъ лъагэ дыдэм иджырей мардэхэм тету зрагъэужь. ЩІымахуэ спорт лІзужьыгъуэр фІыуэ зылъагъухэм мыгувэў иджыри зы гуфіэгъуэ къапоплъэ - къыщыбжыхь хъу зы щІыпіэ хэха иджыри къызэТуахынущ мы махуэхэм», - щетх Кіуэкіуэ Казбек и телеграм-

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек мы гъэм япэу иригъэкІуэкІа «муниципальнэ сыхьэтым» блэкlа илъэсым зрагъэхъулІахэм шытепсэлъыхьаш. Бжыгъэхэр псори къызэщ акъуэжыну иджыри хунэсакъым, ауэ, зэрыхуагъэфащэмкіэ, республикэм и макроэкономикэ нэхъыщхьэхэм хэхъуэ яІэщ.

ЗЭІУЩІЭМ хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий, КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм и Унафэщі Къуэдзокъуэ Мухьэмэд, муниципальнэ районхэмрэ къалэ округхэмрэ я щІыпіэ администрацэхэм я Іэтащхьэхэр.

Кіуэкіуэ Казбек жиіащ 2023 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыналъэ мылъку зэхэлъыр сом мелард 69,6рэ зэрыхъур. Абы шІыгъущ Социальнэ фондымкІэ сабий ахъшэу ягъэкІуа сом

ларди 2,1-кlэ нэхъыбэщ», - хъыщхьэр - ди псэукlэр нэкъыхигъэщащ КІуэкІуэм.

Апхуэдэуи республикэм и Ахэр къэралым, щІыналъэм хэхъуэхэмрэ нэгъуэщІхэмрэ тхум кърикІуам уеплъмэ, сом зы мелард къилэжьа- дадэІэпыкъуныр мы гъэми

пыщэныр.

къыпэкlуар сом меларди мелард 24,1-ри. Псори зэхэ- 6,8-рэ зэрыхъуар, ар сом ту къапщтэмэ, ар сом ме- мелуан 750-кІэ зэрынэхъылард 93-рэ мэхъу. Ипэ ита бэр 2022 гъэм ейм нэхърэ. илъэсым бжыгъэр сом ме- «Мыпхуэдэ хэхъуэхэр адэкІи лард 70,8-рэ хъууэ щытауэ диlэн папщlэ, 2024 гъэм аращ. Абы къыхэкІыу, рес- иджыри нэхъ жыджэру дыпубликэ бюджетым и хэ- лэжьэн хуейщ, - къыхигъэ- къэкlуэну зэман гъунэгъум къуэ къапщтэмэ, нэгъабэ гъуэгухэр зыхуей хуэгъэзэхъуэхэр проценти 132,4-рэ щащ Кіуэкіуэм. - Псом япэу абы и бжыгъэр мелуаным абы къэкіуам нэхърэ про- ныр адэкіи дызэлэжьыну хъуауэ къагъэлъагъуэ. 2023 Къэбэрдей-Балъкъэрым и унагъуэмрэ сабий- хэхъуэхэр зэпІэзэрыту щы- хэгъэщыпхъэщ Кавказ Ищ- гъэм зыщызыгъэпсэхуар, рылъхэр дгъэзэщІэнымкІэ хэмрэ ядэlэпыкъуным сом тыныр зэлъытар УФ-м и хъэрэм щынэхъ ин дыдэ Цlыхухэм я хэхъуэхэр нэхъы- муниципалитетхэм мыхьэмелард 30 хуаутыпщащ. Президент Путин Владимир хуабэщри къызэрызэlуахар. бэ зэрыхъуар 2023 гъэм ди нэшхүэ ягъэзащ э. Соци-ЩІынальэм езым и хэ- къыхилъхьа лъэпкъ проект- - Лэжьыгъэхэр щІыдогъэ- ехъулІэныгъэ нэхъыщхьэ- альнэ Іуэхухэр, лэжьыгъэхэр хъуэр сом мелард 24,4-рэ хэр зэрыдгъэзащІэрщ. Абы хуабжьэ промышленность хэм ящыщу къызолъытэ. къызэрызэрагъэпэщым кІэ-

ипэжыпІэкІи а бгъэдыхьэ- мэ, илъэситІ ипэ абы мелар- гулъытэ ин зыхуэтщІынухэм кІэр сэбэп къытхуэхъуащ».

зыгъуэтахэм ящыщщ рес- бжамкіэ, 2023 гъэм зыпубликэм и мэкъумэш Іэна- гъэпсэхуакІуэу цІыху зы метіэр. Пхъэщхьэмыщхьэу іуа- луанрэ ныкъуэрэ диіащ. спорт, щэнхабзэ іэнатіэхэр, хыжар тонн мин 785-м нос, Туащхьэмахуэ лъапэ и за- узыншагъэр нагъэсыну я мурадщ. Къы- цент 35-кІэ нэхъыбэщ мы

мэхъу (2022 гъэм ебгъа- и фіьщіэщ 2019 гъэм псынщіэм ехьэліауи. А Іэна- Тхузэфіэкіар мымащіэми, лъыплъыныр пщэмэ, проценти 109,7-рэ къыщыщіэдзауэ республи- тіэм мы зэманым мыхьэнэ- иджыри ди гулъытэрэ къа- мащіэкъым. Дыкъызэтеухъуащ). «Абы къигъэлъа- кэм и бюджетыр хуэди 2,6- шхуэ ди республикэм щи- рурэ зэтхьэл!эн хуей куэд вы!эж хъунукъым, апхуэдэ гъуэращи, щіыналъэм и кіз зэрыхэхъуар. Лъэпкъ Іэш Іуэхущіапіз зыбжанэм щыіэш Къалэн нэхъыщхьэ шіыкіэкіэ декіуэкімэ. 2024 мылъку зэхэлъыр сом ме- проектхэм я мурад нэ- я лэжьыгъэр зэтедублэжащ, дыдэу къанэхэм ящыщщ Ук- гъэми цІыхухэм я псэукІэр - пищащ Іэтащхьэм. - Ди ту- раинэм щекіуэкі дзэ іуэху нэхъыфіыж зэрытхуэщіыхъыфІ тщІын зэрыхуейрщ. ризмэми апхуэдэ дыдэу зе- хэхам хэтхэмрэ абыхэм я нум шэч къытесхьэркъым. ужь икІи щІыналъэм и бюд- унагъуэхэмрэ защІэдгъэ- дыщІигъуащ республикэм и дыщІигъуащ я зыужьыныгъэм хуэгъэза жетым хэхъуэшхуэ къы- къуэныр. Къэбгъэлъагъуэшыпіэ бюджетхэм я налог Іуэхуш икіи. блэкіа илъэси- хуехь. 2018 гъэм Іэнатіэм мэ. сабий зыпі унагъуэхэм

ди 10 иІащ, нобэщи - сом ящыщщ. 2023 гъэм зыужьыныгъэ мелард 13. Ипэ иту къызэра-

Республикэр зэІузэпэщ щІыныр, школхэр зэгъэпэщыжыныр, щІзхэр ухуэныр, хъумэныр, Іуэхухэм ящыщщ. Ди пщэкъалэнхэр Іэтащхьэм.

КЪАНЩАУЭ Мэлычыпхъу.

ИлъэсыщІэм пащэнущ Дызытехьа 2024 гъэм ди къэралым и унафэщІхэм гулъытэ нэхъыщхьэ зыхуащіа Іуэхугъуэхэм ящыщщ Урысейм и щІыналъэ псоми «Псы къабзэ» лъэпкъ пэхуэщіэм хиубыдэу ягъэзащіэ Іуэхухэм адэкіи

МЫ МАХУЭХЭМ Урысейм и Президентыр хуэзащ «Росприроднадзор» ІуэхущІапІэм и унафэщІ Радионовэ Светланэ икІи нэхъыбэу ахэр тепсэлъыхьаш цІыхухэр зэфэну псымкІэ тэмэму къызэгъэпэща зэрыхъум.

Къапштэмэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым абы и лъэныкъуэкІэ лэжьыгъэшхуэ къыщрахьэлІащ. Бахъсэн щІыналъэм хиубыдэ Къулъкъужын Ипщэ, Къулъкъужын Ищхъэрэ къуажэхэм илъэс етІуанэ хъуауэ апхуэдэ лэжьыгъэхэр щызэпыуркъым. ЖылитІми зэхэту щІзуэ щаукъуэдиящ псы зрикіуэ бжьамий километрибгъу. Абы къыдэкІуэу псы хъумапІэхэр, къыщІэшыпІэхэр, зэбгрытыкіыпіэхэр зэіузэпэщ ящіащ, языныкъуэхэм ягъуэта сэкъатхэр ягъэзэкІуэжащ. Апхуэдэ лэжьыгъэхэм мы дызытехьа илъэсыщІэми пащэнущ. Апхуэдэу Куба къуажэм щаухуащ псы къыщіэшыпіэ. Пэхуэщіэм и фіыгъэкіэ жылэдэсхэм псыр зэпымыууэ иджы ягъуэт. Бахъсэн щІыналъэр нэсу псыкІэ къызэгъэпэщыным, псы хъумапіэщіэхэмрэ инженер хузіухуэщіэхэмрэ ухуэным хуэгъэпсауэ яубзыхуащ сом мелуан 212-рэ и уасэ пэхуэщ э лэжьыгъэхэр.

«Псы къабээ» пэхуэщІэр къызыхуэтыншэу щагъэзащІэ Шэрэдж щІыналъэми. «Къуажэхэм сыт и лъэныкъуэкІи зегъэужьын» къэрал программэм хиубыдэу кърахьэлІэ лэжьыгъэ нэхъ инхэм ящыщщ Аушыджэр жылэм щаухуэ «Сатушыр-Аушыджэр» псы жапІэр. Километр 11 зи кІыхьагъ объектым и ухуэныгъэм сом мелуани 109-рэ

Шэджэм щІыналъэм хыхьэ Лашынкъей къуажэм зыхуей щыхуагъэзащ Псыгъуагъуэ псынэм и къыщІэшыпІэр. А пэхуэщіэ дыдэм хиубыдэу Нартан жылэм щаухуащ псы къыщІэшыпІэщІэ. КъуажэкІэм щыпсэу унагъуэхэм абы и фІыгъэкІэ зэпымыууэ псы ягъуэтынущ. Апхуэдэу Шэджэм Ищхъэрэм щыщіалъхьащ псыр зрикіуэ бжьамий кило-

Дзэлыкъуэ щІыналъэм хыхьэ Сэрмакъ къуажэм «ЩІыуэпс» пэхуэщ эм хиубыдэу щызэрагъэпэщыжащ псы зрикІуэ бжьамийхэр. Абы трагъэкІуэдащ сом мелуан 24,4-рэ. «Псы къабзэ» пэхуэщІэр ІэужьыфІэу гъэзэщІэным я зэфІэкІ псори щрахьэлІэ Аруан щІыналъэми. Аруан, Старэ Шэрэдж къуажэхэм бжьамий километри 3-м нэс щыщіальхьащ. Псы къыщіэшыпіэщіэхэр щаухуащ Аруан, Старэ Шэрэдж, Псыгуэнсу къуажэхэм. Аруан щІыналъэм хиубыдэ жылэхэр тэмэму псымрэ коммунальнэ хуэІухуэщІэхэмкІэ къызэгъэпэщыным теухуауэ щІыналъэ администрацэм игъэхьэзыращ дэфтэр щхьэхуэ. Абы къызэрыщыгъэлъэгъуам тету лэжьыгъэхэм мы илъэсми пащэнущ.

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

каналым.

Кавказым и щэнхабзэ къалащхьэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым Илъэ- Къэбэрдей-Балъкъэрым, 4 - 7-хэм Налшык къалэм щекіуэкіащ гъуазджэхэмкіэ «Таланты Евразии-2024» VIII зэпеуэр. Ар къызэригъэпэщащ Дунейпсо Арт комитетым.

ХАБЗЭ хъуауэ, ИлъэсыщІэм и япэ махуэхэм ирагъэкІуэкІ зэпеуэм мыхьэнэшхуэ и ащ республикэм и щэнхабзэм, гъуазджэм, жылагъуэ гъащІэм щІэщыгъуэ къыхыхьэнымкІэ. Зэпеуэр нэхъыщхьэу зытраухуар мамырыгъэрщ, зэгурыlуэныгъэрщ, къэралым и щіыпіэ зэмылІэужьыгъуэхэм яку дэлъ, хамэ къэралхэм худиІэ зэпыщІэныгъэмрэ зэныбжьэгъугъэмрэ, пщІэр гъэбыдэнырщ. Апхуэдэ зэхыхьэхэм щІыналъэхэр зэпащІэ, зэфІэкІ зиІэу абы зыкъыщызыгъэлъагъуэхэр Арт комитетым адэкІэ урысей, дунейпсо утыкухэм ирешэ.

Зэхьэзэхуэм хэтащ Абхъазым, Армением, Индием, Алыджым, Белоруссием, Куржым, Таджикистаным, Адыгейм, Дагъыстэным, Осетие Ищхъэрэ-Аланием, Осетие Ипщэм, Шэшэным, Ингушым,

сыщІэр гъуазджэ зэхыхьэ гуапэ- тов, Ростов областхэм, Ставро- рейхэм зэрызыщагъэгъуазэр. кіэ щрагъэжьащ. Щіышылэм и поль, Краснодар крайхэм, Москва щыщ къэфакіуэ, уэрэджыіакіуэ гупхэр, цІыхубэ ІэмэпсымэхэмкІэ оркестрхэр, уэрэджыlакlуэ щхьэхуэхэр.

Зэпеуэм и къызэгъэпэщакІуэ гупым и унафэщІ, Дунейпсо Арт комитетымрэ Урысейм и Лъэпкъ Арт комитетымрэ я вице-президент, Кавказым творчествэмкІэ и Академием и президент, ЮНЕСКО-м Кавказ Ищхъэрэм щэнхабзэмкіэ, егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ щиІэ къудамэм хэт, Кавказым и щІынальэ псоми гъуазджэхэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакІуэ, Урысейм и щэнхабзэ фронт жылагъуэ зэгухьэныгъэм и щІыналъэ къудамэм и унафэщ Бейтыгъуэн Іэуес зэхыхьэ гуапэр къыщызэlуихым жиІащ Урысейм ис лъэпкъхэм яку дэлъ зэхуэпэжыныгъэр, зэкъуэтыныгъэр, зэныбжьэгъугъэр ди къару нэхъыщхьэу икІи ди къэкІуэнум и ехъулІэныгъэм и лъабжьэ быдэу зэрыщытыр, лъэпкъ, щІыналъэ зэмылі эужьыгъуэхэм шыш шіалэгъуалэр щэнхабзэ махуэшхуэхэм нэхъри зэпэгъунэгъу зэращІыр, лэм и дахагъэм я гур зэрихьэхуар.

Сара- зым и хабзэмрэ щэнхабзэмрэ ад-

гъуэ гъащІэм зегъэужьынымкІэ щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ нобэ ІэмалыфІщ. Евразием исхэм щэнхабзэ, цІыхугъэ, зэдэІэпыкъуныгъэ я лъэныкъуэкІэ ди зэпыщІэныгъэр ноби дгъэбыдэну ди къалэнщ. Дызэрыт динкіэ, хабзэкіэ, теплъэкіэ дызэщхьэщыкіми, псори дызыхущІэкъур зыщ - насыпырщ, лъагъуныгъэрщ, узыншагъэрщ, мамырыгъэрщ. Дызэмыщхьми, дызэкъуэтщ. Зэныбжьэгъугъэм лъэпкъ зэхэгъэж иІэкъым, Урысейм ис псори зы унагъуэшхуэм дыхуэдэщ. жиlащ Бейтыгъуэн lэуес. - Фlыуэ тлъагъу Урысейр лъэпкъыбэщ. Зыщыщ лъэпкъми, зэрыт динми, зытет хабзэми емылъытауэ, псори Урысейм дрибынщ!

«Таланты Евразии-2024» зэпеуэм хыхьэу, жанр зэмылІэужьыгъуэхэм хухэха мастер-классхэр ятащ, зэныбжьэгъугъэм и пшыхьхэр зэхэтащ, хьэщІэхэм къалэм, республикэм и щІыпІэ нэхъ дахэхэм зыщрагъэплъыхьащ. НэгъуэщІ щІыналъэхэм къикІахэм къыхагъэщащ Налшык къа-

КъэпщытакІуэ гупым и унафэщІ, «Кабардинка» къэрал академи-- Урысейм, дуней псом я жыла- ческэ къэфакіуэ гупым и художественнэ унафэщІ икІи и балетмейстер нэхъыщхьэ Атэбий Игоррэ ГъуазджэхэмкІэ Кавказ Ищхъэрэ къэрал институтым Щэнхабзэмрэ гъуазджэмкІэ и колледжым уэрэд жыІэнымкІэ и кафедрэм и унафэщІ, Къэбэрдей-Балъкъэр, Ингуш, Осетие Ипщэ республикэхэм щіыхь зиіэ я артисткэ Даур Иринэрэ къыхагъэщащ зэпеуэм хэта щ алэгъуалэм зэфІэкІ ин къызэрагъэлъэгъуар, лъэпкъхэм я зэныбжьэгъугъэр Урысейм и къару нэхъыщхьэу зэрыщытыр.

Саратов областым щыщ Костинэ Оксанэ, Москва къикІа Донец Александрэ, Дагъыстэным щыщ Магомедтагировэ Клавдие, Осетие Ищхъэрэ-Аланием и ліыкіуэ Дудиев Олег сымэ, нэгъуэщІхэми жаІащ зэхыхьэм хэта щ алэгъуалэм къафэм, уэрэд жыlэным, макъамэ Іэмэпсымэхэм еуэным ехъулІэныгъэфіхэр зэрыщаіэр икіи фіыщіэ хуащІащ зэпеуэр къызэзыгъэпэщахэмрэ гуапэу къезыгъэблэгъахэмрэ. Абыхэм къыхагъэщащ, тхыдэм уриплъэжмэ, ди блэкІар зыуэ зэ-

рыщытыр, ди къэкІуэнури зэрызэпыщІар, зым адрейм пщІэ хуэтщІу, ди хабзэмрэ щэнхабзэмкІэ дызэхъуажэу, зедгъэужьу адэкІи дыкъызэдекІуэкІын зэрыхуейр. Псом хуэмыдэу Армением, Алыджым, Таджикистаным къикІа хьэщІэхэм ди къалэр щІэщыгъуэ ящыхъуащ, иджыри къытрагъэзэжыну зэрагуапэри жаlащ. Абыхэм къыхагъэщащ Налшык Кавказым и щэнхабзэ къалащхьэу зэрыщытыр. ФІыщІэ хуащІащ зэпеуэр къызэзыгъэпэща Дунейпсо Арт комитетым, абы зи зэфІэкІ къыщызыгъэлъэгъуахэм.

Зэхыхьэм кърикІуахэр къапщытэжа нэужь, абы пашэ щыхъуахэр зыхэта, ахэр щагъэлъэп а концерт ин ятыжащ. ТекІуахэм иратащ дыщэ медалрэ щІыхь тхылърэ. Зэхьэзэхуэм пашэ щыхъуауэ я цІэ къраlуащ «Черкес» ансамблыр (Налшык къалэ), «Киллиан» ансамблыр (Мэхъэчкъалэ), Владикавказ къалэм гъуазджэхэмкІэ и лицейм и къэфакІуэхэр, Сочэ къалэм гъуазджэхэмкІэ и колледжым и студентхэр («Веселая душа» спектаклыр).

ТЕКІУЖЬ Заретэ

• Дэ къытхуатх

Дыкъынэхэ лъэужьхэр

Зэрыхабзэщи, дунейм тет лъэпкъхэм я унагъуэціэхэм нэхъыбапіэм къахощ ахэр зезыхьэ ціыхухэр нэхъапэіуэкіэ зэлэжьу, зыщыщу, дэзыхьэхыу щытахэм, хьэл-щэну я амрэ зэфіэкіыу ябгъэдэлъамрэ я лъэужь наіуэхэр. Апхуэдэу къысщохъу адыгэхэм зетхьэ унэцІэхэм я къэхъукІари. А Іуэхугъуэхэм дахьэх сэ иджыблагъэ срихьэліащ Дыкъынэ унэцІэм теухуа тхыгъэ хьэлэмэт. Ар зезыхьэхэм ящыщ куэд ди хамэтэкъыми, нэхъ гупсэхуу шыгъуазэ зыхуэсщіащ а унагъуэціэм и къекіуэкіыкіам. Тхыгъэр зи къалэмыпэм къыпыкіар тхакіуэ іззэу, хэкурыдж ціэрыіуэу шыта Джэдгъэф Аслъэмырзэ Исуф и къуэращ. «Адыгэ псалъэм» и щІэджыкІакІуэхэр щыгъуазэ фыхуэсщІыну сыхуейт Джэдгъэфым Дыкъынэхэ ятеухуауэ къихутауэ щытахэм.

«АДЫГЭХЭР (шэрджэсхэр) дапщэщи еліэліащ ябгъэдэлъ зэфіэкіыр, іэщіагъэр, щіэныгъэр, ліыгъэр лъэпкъым и зыужьыныгъэмрэ ехъуліэныгъэмрэ хуэзыгъэпса ціыхухэм я лъэужьыр хэмыгъэгъуэщэным. Апхуэдэ цІыху щэджащэхэр, дауи, щытащ зыщыщ унагъуэхэм, лъэпкъхэм я пашэу. Куэдым я ціэхэр унагъуэціэ яхуэхъужащ абыхэм къатекіа щіэблэхэм. Апхуэдэхэм ящыщу къызолъытэ Дыкъынэхэ я лъэпкъри.

Ди жагъуэ зэрыхъущи, Дыкъынэ унэцІэр зезыхьэ адыгэ лъэпкъыр къыщыунэхуам дыщыгъуазэкъым. Апхуэдэу щытми, Дыкъынэхэ я нэхъыжьхэм ящыща Мышэ (ар 1862 гъэм къалъхуат) жиlэжу зэрыщытамкlэ, Дыкъынэхэ я лъэпкъыр иджыри 16-нэ ліэщіыгъуэм ліакъуэліэшу адыгэ пщы уэлий Идар Темрыкъуэ (1502 - 1571) пэжу бгъэдэтащ. Абы теухуа тхыгъэ итщ Бетыгъуэн Сэфарбий и «Кабарда в фамилиях» тхылъ хьэлэмэтым. Ауэ щыхъукІэ, илъэс 460-м щІигъуащ Дыкъынэхэ я лъэпкъыр зэфізуварэ щіыналъэм пщіэ щызиіэхэм зэрыхабжэрэ. Абы ипкъ иткіэ жытіэ хъунущ Дыкъынэхэ адыгэ (шэрджэс) лъэпкъышхуэм хэту Кавказ щІыналъэм къызэрыщыунэхурэ илъэси 100 бжыгъэхэр дэкlауэ.

Мыбдежым упщІэ къоув: сыту пІэрэ «Дыкъынэ» псалъэм къикІыр икІи сыт ар лъэпкъ унагъуэцІэ щІэхъуар?

«Дыкъынэ» псалъэр ІыхьитІу зэтщ: «дыкъ» («дыкъын») псалъэрэ «нэ» псалъэу, зэзыпх ы-р ящ[ыгъуу. «Зыгъэдыкъ, зэтезыгъэсабыр нэ, плъэкІэ» къокІ абы. Хуэбгъэфащэ зэрыхъунумкІэ, аддэ зэман жыжьэм псэуащ зи плъэгъуэ къудеймкіэ бэр зыгъэсабырыф, зэтезыіыгъэф ціыху гуэр, зэхэщіыкі куу бгъэдэлърэ куэд къыфІэлъыкІыу. Абы и фІыгъэкІэ жылагъуэр зы бэлыхь гуэрым е зэрыхьзэрий къызэрымыкІуэм щыхъума хъуауэ піэрэ? Арауэ къыщіэкіынщ а адыгэлі щэджащэм и хьэлыр абы къыщ эхъуа щ эблэм унагъуэц э щ ахуэхъу-

Дыкъынэхэ я лъэпкъыр ящыщщ зызыужьахэм, гъащІэм и унэтІыныгъэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ ехъулІэныгъэфІхэр зы-Іэрызыгъэхьахэм. Абыхэм къахэкІащ зи гуащІэдэкІкІэ, ябгъэдэлъ зэфіэкірэ щіэныгъэкіэ ціэрыіуэ хъуахэр. Лъэпкъым хыхьэ унагъуэхэр щопсэу Къэбэрдей-Балъкъэрым и къалэхэм, къуажэхэм ящыщ куэдым. АтІэми, Дыкъынэхэ нэхъыбэу зыдэсыр Бахъсэн щІыналъэм и къуажэ нэхъ инхэм ящыщ Зеикъуэщ. А адыгэ жылэшхуэр къуажэу зэрытІысрэ Дыкъынэхэ абы щопсэу.

Къыхэгъэщыпхъэщ Дыкъынэхэ я псэукіэ-щыіэкіэм нэ-рысщыхъумкІэ, а унагъуэхэм я псэуалъэхэр яухуэ, балигъми сабийми я тыншыпІэр ягъэнэхъапэу. Пасэ зэманым, иджыри Жэпуэгъуэ революцэ иныр къэмыхъу щІыкІэ, Дыкъынэхэ я унагъуэхэм жылэм щыяпэу я унэхэр туф плъыжь джафэхэмкІэ яухуэу хуежьащ. Унагъуэ къэс езым и псыкъуий щиІэжт пщІантІэ хуитым. ЗэрыІыгъ икІи зэрылъытэ а лъэпкъыр гуащІэдэкІ лэжьыгъэкІи къикІуэтыртэкъым: ехъулІэныгъэфІхэр щызыІэрагъэхьэрт хьэцэпэцэ щІэнми Іэщ гъэхъунми.

Псом хуэмыдэу Дыкъынэхэ ехъулІэрт шы гъэхъуным. Абыхэм я адыгэш лъэпкъыфІым къыпэхъун Кавказ Ищхъэрэм щымы ауэ жа э. Жэпуэгъуэ революцэ иным ипэ къихуэу шыхъуэ цІэрыІуэу щытахэщ Дыкъынэхэ Елэн, иужькІэ Къэсей сымэ. Кировым и цІэр зэрихьэу Зеикъуэ жылэм щызэхэта хозяйствэр зэгуэрым иригушхуэу щытащ «Дыкъынэ лъакъуищкіэ» зэджэ шыщіэ тхъуэплъ-фіыціафэм. Ар я пашэт Дыкъынэхэ я шы гуартэу колхозыр къыщызэрагъэпэщым хозяй--акъуишкіэ» шіелжэр илжыри. цІыкІуу, абы и лъакъуэ фІалъэ ижьыр къутауэ лъакъуищкІэ къ-

икІухьырти аращ. Дыкъынэхэ къабгъэдэкІыу урысеидзэм куэдрэ яІэрыхьащ уанэшхэр, Іэщхэр, лы, цы, нэгъуэщІхэри. Ахэр сату щІынми хуэІэкІуэлъакІуэти, уней тыкуэнхэр ягъэлажьэу щытащ нэхъапэм. А псом гу лъызыта пщым и унафэкіэ ахэр ліакъуэліэш ящІауэ щытащ.

Политикэ залымыгъэм и лъэхъэнэм, къэралым иса лъэпкъ куэдым хуэдэу, Дыкъынэхэ лей къатехьауэ щытащ. Абы щхьэкіэ къэмынэу, мамыр гъащіэр зэтрауіэфіэжа нэужь, ахэр хъуащ Совет Союз къэралышхуэм хуэпэж хэкупсэ нэс. 1941 - 1945 гъэхэм екіуэкіа Хэку зауэшхуэм ліыгъэрэ хахуагъэрэ къагъэлъагъуэу хэтащ Дыкъынэхэ я щ алэхэр. Абыхэм ящыщу 24-м я гъащ Іэр ятащ къэралым и щхьэхуитыныгъэм па-

Лъэпкъым я нобэрей щІэблэм яхэтщ щІэныгъэ куурэ зэхэщінкі лъагэрэ зиіэ, жыджэрагъншхуэрэ гуащіэ хьэлэлрэ зыбгъэдэлъ, ди Къэбэрдей-Балъкъэрым и экономикэм, щэнхабзэм, нэгъуэщ Іэнатіэхэм я зыужьыныгъэм хэлъхьэныгъэ инхэр хуэзыщі Іэщіагъэліхэр, еджагъэшхуэхэр, щіэныгъэ

зэмылі эужьыг ъуэхэмкі э докторхэр, кандидатхэр. ЕхъулІэныгъэ, насып, зэпэщыныгъэ фиІэну, Дыкъынэхэ я лъэпкъ Іумахуэ!»

Мы тхыгъэр Джэдгъэф Аслъэмырзэ и къалэмыпэм къызэрыпыкІрэ илъэси 10-м щІигъуащ. Шэч хэлъкъым - абы къриубыдэу Дыкъынэхэ нэхъри ефіэкіуащ, я зэфіэкіми гуащіэми хагъэхъуащ. А лъэпкъ дахэми ди Къэбэрдей-Балъкъэрым зэгурыІуэурэ зэдэІуэжу щыпсэу лъэпкъ псоми си гуапэу сохъуэхъу зыужьыныгъэ, ехъулІэныгъэ яІэу фІыуэ тлъагъу ди щіынальэм ифі къызэрыкіын Іуэхугъуэфіхэм я жэрдэмщіакІуэу псэуну, узыншагъэрэ насыпрэ щымыщІэну. Дызытехьа 2024 гъэр дэтхэнэ лъэпкъми угъурлы тхуэхъуну си гуапэщ. **ЩОДЖЭН Жаннэ**.

Налшык къалэ

къыхэхъуэ дэтхэнэ зы тхыгъэщіэри еджэн зыфіэфіхэм я дежкіэ псынэщіэжым хуэдэщ - зыгъэпіейтей упщіэхэм я жэуапхэр, гъащіэм зыщрихьэліэ іуэхугъуэхэм къежьапІэ яхуэхъухэм я щхьэусыгъуэхэр, цІыхухэм я щэнымрэ я щіыкіэмрэ, абыхэм я зэхущытыкіэм ехьэліа щхьэхуэныгъэхэр къыщалъыхъуэ. ЖыпІэнурамэ, гъащіэм къигъэув зэіумыбэхэм я хэкіыпіэ щіагъуэу тхыгъэщіэр къэзылъытэхэр мащІэкъым. Апхуэдэу къыщіэкіащ куэдым гунэс ящыхъуа, ЩауэцІыкІу Людмилэ и къалэмыпэм къыпыкlа «Черкесская рапсодия» рома-

Лъэпкъ мащ Іэхэм я литературэм

ЕГЪЭЛЕЯ гуэри хэмылъу жыпІэ хъунущ зи цІэ къитІуа тхылъыр лъэпкъ литературэм къыщыІуа псалъэщізу, бгъэдыхьэкізу, Іуэху еплъыкіэщізу зэрыщытыр. ЩауэціыкІум и романыр зытеухуар бзылъхугъэхэм я гъащІэр, я дуней еплъыкІэр, ябгъэдэлъ гупсысэхэмрэ Іуэхущіафэхэмрэ, мурадхэмрэ хъуэпсапІэхэмрэ къэгъэлъэгъуа хъунырщ. Мис а псор тхылъым зыщызыгъэгъуэза щІалэгъуалэм къазэрыщыхъуам, зэрызыхащІам къазэрыгурыІуам теухуат КъБКъУ-м иджыблагъэ щекІуэкІа зэіущіэри.

Тхылъеджэ ныбжьыщІэхэр зи жэрдэмщіакіуэ хъуа зэіущіэм хэтащ романыр зи Іэдакъэ къыщІэкІа, Кавказ Ищхъэрэм ГъуазджэхэмкІэ и къэрал институтым и профессор ЩауэцІыкІу Людмилэ, КъБКъУ-м и жылагъуэ-гуманитар институтым и Тэмазэ Муслъим, КъБКъУ-м психологиемкІэ и егъэджакІуэ Кумыщ Риммэ, КъБКъУ-м и библиотекэм и унафэщ Гериевэ Аймани, адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмкІэ щІэныгъэ зэзыгъэгъуэт еджакІуэхэр.

Зэхуэсым и ублапІэм псалъэ зрата Тэмазэ Муслъим зэрыжи амк 1э, лъэпкъ литературэм щекІуэкІ Іуэхугъуэхэм филологие щІэныгъэ зэзыгъэгъуэт щ алэгъуалэр куууэ хэшэным мыхьэнэшхуэ иІэщ. «Мыпхуэдэ зэlущіэхэм ди еджакіуэхэм зэрызыдаузэщІынум, ІэщІагъэм нэхъыфІу зэрыхигъэгъуэзэнум шэч къытетхьэркъым. Дэ дыхущІокъу ди еджакіуэхэм я щіэныгъэм хэгъэхъуэным и мызакъуэу, я зэхэщІыкІри къэтІэтыну, я Іуэху еплъыкІэхэр къаІуэтэфу едгъэсэну. Зэхуэсыр

Тхылъымрэ гъащІэмрэ

хъумэным хущІэкъу гупсысэр абы гуащІзу къыщыгъэлъэгъуащ, ауэ иджырей дүнейм хэзагъэ цІыхуу зэрыщытыпхъэм ехьэлІа гупсысэхэри абы и гущІыІу къэхъуащ. Жьымрэ щІэмрэ зэрызэхэгъэзэгъэн хуейм, ар Кавказым хиубыдэ щіыналъэхэм щыпсэу щіалэгъуалэм я гъащіэм гуитіщхьитіыгъэ къыхэмыкІыу зэрыхэухуэнапхъэм теухуа еплъыкІэхэми гъуэгу романым щагъуэтащ. Гуапэщ романыр зытхари и гупсысэкІэ къыддэгуэшэным гукъыдэж хуиІэу къызэрыщі экіари - тхыгъэм и купщі эр абы хуэдэу нахуэ зыщІыфын щыІэкъым», - жиlащ Тэмазэ Муслъим.

Кумыщ Риммэ тепсэлъыхыжащ унагъуэкІэ зи Іуэхухэр зэкІэлъымыкІуэ хъуа, диплом лэжьыгъэ зригъэтх ціыхубз ціыкіу гуэрым психологие дэІэпыкъуэгъуу романыр къызэригъэсэбэпу ар щхьэпэ зэрыхъуар. ГъащІэм цІыхур зригъэувэ вакъэ зэвым къишыным хуэунэтІауэ тхыгъэм хузэфІэкІар адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ хуеджэ шІалэгъуалэм ягъэщІэгъуащ, еджэу уэршэр тращІыкІыжыну зэрыщІэхъуэпсри къыхагъэщащ.

- Психологыр куэд дыдэрэ Іуоуэ зытеухуа романым Іуэхугъуэ куэд хуэсакъыпэурэ зэблигъэкІын хуей

фІыцІэрэ хужьу зэхэткъым, щхъуэ- гъым, хьэтырым сыт щыгъуи уасэ кІэплъыкІэ дыдэщи, зы къэхъугъэм зэщхь хуэдэу мызэ-мытізу урихьэліэми, и купщіэкіэ плъыфэбэщ. Адыгэхэмрэ балъкъэрхэмрэ я псэуІэр зыкъомкІэ зэщхьщ, ди зэ- илъэсищэ хэтыкІэм къемызэгъ гуэрхэр къэхъуу хуежьащи, абы дазэрыпежьэн Іэмалрэ зэрызэблэдгъэкІын щІэныгъэрэ диІэн хуейщ. Мы щІыналъэм щыпсэу адыгэхэмрэ балъкъэрхэмрэ я щыІэныгъэр лъэпкъ интеллигенцэм зыкъомкІэ зэрепхар къэплъытэмэ, ди щІалэгъуалэр романым щыгъуэзэныр, тепсэлъыхьыныр, акъыл къыхахымыхьэнэ зиІэ Іуэхугъуэу къэслъытащ, - жиІащ Кумыщ Рим-

Зэіущіэм къыщекіуэкіа псалъэмакъым уэршэрышхуэ тращІыкІащ. НыбжьыщІэхэм ящыщ куэдым ЩауэцІыкІум и романым хэт бзылъхугъэ образхэр нарт тхыдэжьхэм къыхэщыж Сэтэнейрэ Мэлэчыпхъурэ ирагъэпщащ, языныкъуэхэми ахэр я анэхэмрэ анэшхуэхэмрэ иралъытащ, абыхэм я нэгу щіэкіа гугъуехьхэмрэ гуфіэгъуэхэмрэ ягу къагъэкІыжу. ЕджакІуэхэм я псалъэмакъым къыхэщырт, дунейм сыт хуэдизу зимыхъуэжми, щІынэкІэ зэреплъар. къыщыі этащ - льэпкъ щэнхабзэр щытыкіэ гугъу дыдэхэм. Гьащіэр гумащіагьэм, гульытэм, къабза-

зэрыхуащІынур, ахэр къалъыхъуэу зэрыщытынур. Псалъэм папщІэ, романым къыхэщыж ФатІимэ ныбжьыщІэхэр гуапэу тепсэлъыхьащ бжыгъэкІэ лъэпкъхэм къадэгъуэгурыкІуэ дахагъэри Іущыгъэри абы и дуней тетыкІэм халъэгъуащ, апхуэдэ цІыхубзхэм дунейр зэрызэтраІыгъэр къыхагъэщащ.

ФІы и лъэныкъуэкІэ зытепсэлъыхьахэм я мызакъуэу, зи щытыкІэрэ гупсысэкІэкІэ игъуэджэу къалъытахэри щыІэщ. Апхуэдэу романым хэтщ Залым зи ціэ щіалэ гурбияныр. Зэгуэрым гурыщІэ зыхуиІа цІыхубзхэм ар зэрахущытыр зыфІэфІ хъуа къахэкІакъым - адыгэ цІыхухъум и пщІэр къезыгъэхуэхыр и щхьэм хуищІ нэмысым хуэдэ адрейхэм яхуэзымыщІыфхэрауэ къалъыташ ныбжьышІэхэм. Гулъытэ хэха ягъуэтащ адыгэ къафэм ехьэліауэ романым къыщыкіуэ теплъэгъуэхэм. Балъкъэр пщащэ ціыкіум гу лъитащ адыгэ къафэр лъэпкъым и гъуазджэм къыщымыувыІэу, и философие зыщІэзыша телъыджэ гуэру зэрыщытыр, а щэнхабзэ хъугъуэфІыгъуэм нэгъуэ-

Екіуэкі уэршэрым набдзэгуб-

дзаплъэу кІэлъыплъа Кумыщ Риммэ къыхигъэщащ унагъуэкъутэм иригумэщІ, лъэпкъ хабзэхэр зэрыужьыхым иригузавэ, къафэмрэ щэнхабзэмрэ щекіуэкі зэхъуэкІыныгъэхэр зыхэзыщІэ щІалэгъуалэ зэрыщы!эм щытык!эр дяпэкіэ нэхъыфі ищіыну гугъапіэ зэриІэр. «Апхуэдэ Іуэхугъуэхэм егупсыс икіи кіэлъыплъ щіалэгъуалэ къыщытщІэувэкІэ, гукІуэдыгъуэм узэрыпэлъэщын гъэтІылъыгъэ ткъуэлъщ», - жиlащ Кумыщым. Щауэцlыкlу Людэ псалъэ щра-

тыжым, зэхихамрэ илъэгъуамрэ телъыджэ зэрыщыхъуар ибзыщІакъым. «Ди щІалэгъуалэр тхылъ зэреджэр къызэрымыкіуэу гуапэ сщыхъуащ. СфІэхьэлэмэту сыкІэлъыплъащ къабзэу фызэрыпсалъэм, фи бзэр зэгъэпэщауэ зэрыщытым. Тхылъ утепсэлъыхьыныр хъарзынэщ, ауэ ар къызэрыпІуэтэфын бзэ пурылъыныр мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхугъуэщ. Фи щІэныгъэр абы полъэщри, уасэ зимы эщ. Нобэрей гъащІэм ущыцІэнтхъуэныр бетэмалщ, апхуэдизкіэ абы щекІуэкІ псори зэуэ къыпхуэубыдыркъыми. Ауэ зэхэщІыкІ дыщІиІэр аращи, а цІэнтхъуэрыгъуэм дэ зыщытхъумэ къудей мыхъуу, ди хъуреягъкІэ къыщытхэри, хуэдгъэсакъын хуейщ. Гурэ гурэ лъагъуэ зэхуа эщ, жыхуи эращи, гу зылъызмыта гуэрхэр екlуэкlа псалъэмакъым къыхэсхащ, жысІэну сызыхуея гуэрхэри къыщыщІывгъужа щыІэщ, ауэ сэркІэ нэхъыщхьэращи, фи гупсысэ шыбзэм щІэгъэкІа хъуа тхылъыр «мэбауэ», упщІэхэм жэуап ярет. Апхуэдизт сэри сызыхуейр», - зиумысыжащ профессор тхакІуэм.

ТхылъыфІыр мыІэрысэ джабэплъым хуэдэщ, - жиlэгъащ гупсысаlуэ гуэрым, мыlэрысэм къыуит гукъыдэжымрэ гузыхэщІэмрэ тхылъым къыпкърыкІ фІагъым ирилъытри. Дэ дыщогугъ ЩауэцІыкІум и тхыгъэм хуэдэ куэд литературэм дяпэкІи къыщыунэхуну, ахэр зыхэзыщІэ икІи зэпкърызых щІалэгъуалэри нэхъыбэ хъуну. Уэршэр купщафіэр зи фіыгъэ Щауэціыкіу Людмилэ и гуащІэдэкІым нэхъри зиІэтыну ди гуапэщ

ШУРДЫМ Динэ

Къасым и фэеплъ пхъэбгъу

я ветеран, Вагъуэ Плъыжь, Лэжьыгъэм хэмрэ. Зауэ нэужьым телэжьащ и къуаи Бэракъ Плъыжь орденхэр зыхуа- жэр егъэфТэкТуэным, мэкъумэш хозяйгъэфэща, КъБАССР-м щіыхь зиіэ и ствэм. агроном Ныбэжь Къасым Къубатий и съуэм и фэеплъ пхъэбгъу. Ар къызэралъхурэ щІышылэм и 5-м илъэси 100 ирикъуащ.

ЗЭІУЩІЭМ хэтащ Бахъсэн район администрацэм и Іэтащхьэм и къуэдзэ ПщыукІ Мухьэрбий, къуажэм, еджапіэхэм, щэнхабзэ. жылагъуэ ІэнатІэхэм я унафэщІхэр,

япо Президент Klyaklya Валера деж щы а нэхъыжьхэм я советым, щытащ къуажэ, район советхэм я депутату.

Ныбэжь Къасым и фэеплъ пхъэбгъур къыщызэІуахащ щыпсэуа, Октябрьскэ vэрамым тет 58-нэ унэм. Къызэхуэсахэм и фэеплъым пщІэ хуащІу дакъикъэкІэ щымри, удз гъэгъахэр ягъэтІылъащ.

Кыщпэк (Тыжьей) къуажэм къыщы- къыхуагъэфэщащ дзэ унафэщ! нэхъыщзэlуахащ лэжьыгъэм, Хэку зауэшхуэм хьэхэм къабгъэдэк фыщахэмрэ медал-

Ныбэжь лъэпкъым щыщхэр.

Хэку зауэшхуэр шекІуэкІым Къасым лІыхъужьыгъэ хэлъу фашистхэм езэуащ. Абы Къыхэдгъэщынщи, ар хэтащ КъБР-м и

БАХЪСЭН Азэмэт.

ЩІышылэм и 12,

мэрем

+Урысей Федерацэм

◆ 1922 гъэм Къэрэшей-Шэр-

◆ 1916 гъэм къалъхуащ тех-

никэ щІэныгъэхэмкІэ док-

тор, РСФСР-м щІыхь зиІэ и

егъэджакіуэ Къатхъэн Чэ-

♦ 1948 гъэм къалъхуащ

ЩІДАА-м и академик, Къэ-

рэшей-Шэрджэс Республи-

кэм и Жылагъуэ палатэм

хэт, Урысейм ис адыгэхэм я

лъэпкъ-щэнхабзэ автоно-

мием и унафэщІ Уэхъутэ

Дунейм и щытыкІэнур

зэритымкіэ, Налшык пшэр

техьэ-текІыу щыщытынущ.

Махуэм хуабэр градуси 3 - 5,

жэщым щІыІэр градуси 4 - 1

Зыгъэхьэзырар

шхьэщэмыщі изэщ.

«pogoda.yandex.ru сайтым

лэжьакіуэм и махуэщ

джэс АО-р къзунэхуащ.

Прокуратурэм

Александр.

щыхъунущ.

Мелуаным нэблагъэ

Дунейм

шыхъыбархэр

ВДНХ-м щекіуэкі «Урысей» гъэлъэгъуэныгъэ-форумым мы илъэсым и пэщіэдзэ махуэхэм щыіащ цІыху мелуаным нэблагъэ.

ГЪЭЛЪЭГЪУЭНЫГЪЭМ и унафэщІ Виртуозовэ Наталье къызэрыхигъэщамкІэ, я лэжьыгээр зыхуэгъэпсар ціыхухэрщ, жылагъуэр зэкъуэгъэувэнырщ, Хэкум и пщіэр къэіэтынырщ.

«Форумыр къыщызэдгъэцыхури, къэралым иіэ зэрыщытыр къэдгъэлъэгъуэнырщ, - жиlащ абы. -Шэч къытесхьэркъым абы шіэкіахэм я хэкумкіэ яіэ хьэм къыщыщыпсалъэм. гушхуэныгъэм зэрыхигъэхъуам. Гъэлъэгъуэныгъэр и хъуэкІыныгъэ гуэрхэр що- дэн хуей щыхъукІэ, дэ шэкіуэкі, адэкіи ди хьэщіэхэм чыншэу куэд. Урысейм и зэф эк ыр, абы. - Къэралыш хуэхэм яку абы и ехъуліэныгъэр зэзы- дэлъ зэпыщіэныгъэм куэд-

гъэлъагъуну зэхыхьэм къытхуеблагъэ псоми фіыщіэ яхудощІ».

ИлъэсыщІэ махуэшхуэхэм гъэлъэгъуэныгъэм екlуэлахэр еплъащ урысей артистхэм я зыкъэгъэлъэгъуэныгъэхэм, унэтІыныгъэ зэхуэмыдэхэмкіэ мастерклассхэм, джэгукІэ зэмылІэужьыгъуэхэм хэтащ. КъищынэмыщІауэ, ди къэралым и хэгъэгухэм къикІа Уае Дадэхэм. таурыхъ хъужьхэм яІущІэнуи Іэмал

АдэкІи зэдэлэжьэнущ

Китайм и мурадщ Урыпэщым къалэн нэхъыщхьэу сейм къыхуиіэ пыщіэныдиІар Урысейм и дэтхэнэ зы гъэхэм зригъэубгъуну. Апхуэдэ Іуэху еплъыкІэр ехъуліэныгъэхэм пыщіауэ КНР-м хамэ къэрал ІуэхухэмкІэ и министр И Ван најуэ къыщищјащ дунейпсо щытыкІэмрэ китай дизышызыплъыхьахэм я нэгу пломатиемрэ теухуа зэхы-

«ЗЭДЭЛЭЖЬЭНЫГЪЭМпІэ иткъым, махуэ къэс зэ- РЭ зэныкъуэкъумрэ дыхэзытедгъэщІэнур гъэщІэгъуэн япэ Іуэхугъуэрщ, - жиІащ

кІэ елъытащ дунейм щыІэну Балъкъэрыр шытыкІэ зэпІэзэрытыр. Абы ипкъ иткІи. Китайр къэралыгъуэ лъэщхэм яку къыдэхъуэ → 1995 гъэм УФ-м и Къэзыбж зэныкъуэкъум и телъхьэу зэи къэувынукъым».

Абы и псалъэхэм къызэ- ващ Къэрмокъуэ Хьэчим. Іуэхугъуэ зэхуэмыдэхэр ира- дзэкlакlуэ **Цей Ибрэхьим**. гъэкІуэкІынущ, мамырызэхущытыкІэхэр телэжьэнуш.

мьер-министр Мишустин ◆1925 гъэм къалъхуащ Михаил жиlауэ щытащ, 2023 гъэм щытыкІэр гугъуу щытами, Урысеймрэ Китаймрэ я сату-экономикэ зэпыщіэ- гъэхэмкіэ щіыхь зиіэ и ныгъэм къазэрыхудэкІуар. Къапщтэмэ, апхуэдэ зэдэлэжьэныгъэм къэралхэм къахуихьащ хэхъуэу сом триллион 18 (китай юуану триллион 1,5-рэ)

ЩІышылэм и 11, махуэку

+ФІыщІэ щІыным и дунейпсо махуэщ ◆Урысейм и мэзгъэфІэнхэмрэ (заповедникхэмрэ) лъэпкъ паркхэмрэ я ма-

1943 гъэм Къэбэрдей

нэмыцэ-фашист зэрыпхъуакІуэхэм къы-ІэшІагъэкІыжаш.

палатэр къызэрагъэпэщащ. Абы и япэ унафэщІу ягъэурыхэщамкІэ, къэралитІым я **◆1890 гъэм** къалъхуащ адызыужьыныгъэм хуэгъэпса гей тхакІуэ, драматург, зэ-**◆ 1899 гъэм** къалъхуащ гъэр зи лъабжьэ дунейпсо пшынауэ Іэзэ, РСФСР-мрэ щы І энми КъБАССР-мрэ я ц Іыхубэ артисткэ Къашыргъэ КІура-

НэхъапэкІэ УФ-м и пре- цэ. тхыдэ щіэныгъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м и профессору щыта, КъБР-м щІэныехъуліэныгъэхэр лэжьакіуэ Медалы Хьэчим. **+1985 гъэм** къалъхуащ «Адыгэ псалъэ» газетым и лэжьакіуэ Жыласэ Замир.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уэфІу щыщытынущ. Махуэм хуабэр зы градус, жэщым щІыІэр градуси 4 щыхъунущ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

ПцІыр Іуданэ хужькі эдытащ.

СДЕЛАНО НА ΚΛΒΚΛ3Ε

Къэбэрдей-Балъкъэрым Мэкъумэш хозяйствэмкіэ и министерствэм къымрэ промышленноскъызэритамкІэ, КъБР-м а ІэнатІэм епха и ІуэхущІапІэхэм ящыщу «Кавказым къыщыщіа- хэри» яхэту. гъэкіаш» сертификатыр Кавказ Ищхъэрэм гъэкlащ» сертификатыр япэу «Бахъсэным и жыг ха- шым, дэхэр» Іуэхущіапіэрщ.

И ЦІЭМИ къызэрыхэщщи, Іуэхущіапіэм и хэщіа-Бахъсэн щІына- фикат лъэрщ. Абы и мыІэрысейхэр езым къегъэкlыж, иджырей мардэм къитіасэ техникэрэ обрудо- зыужьыныгъэмкіэ и миванэкІэ къызэгъэпэщауэ нистерствэм абыхэм я піэхэр иіэжщ, кърахьэліэр Икіи апхуэдэ щіыкіэкіэ Урысейм и щІыналъэ куэ- Кавказ Ищхъэрэм хьэрыдым яхурегъашэ.

мазэм УФ-м и Прави- лыфІ ягъуэтащ я продук-

Ди ЩІыпіэм къыщыщІагъэкІахэр тельствэм и вице-пре- цэхэр нэгъуэщІ щІынамьер Новак Александр лъэхэм щыпхагъэкІыну.

лъэгъуэныгъэм «Кавказым къыщыщІагъэкlащ» сертификатхэр яритауэ шыташ КИФШІ-м хыхьэ щІыналъэхэм ерыстымрэ пыщІауэ лажьэ я Іуэхущіапіэ зыбжанэм, «Бахъсэным и жыг хадэ-

зыхуагъэфэщар щІыналъэхэм я мэкъумэерыскъыхэкІхэм, промышленностым елэжь я Іуэхущіапіэхэм къыщіагъэкІ продукцэхэм езыхэм я фІэфІыныгъэкІэ сертихурагъэщІыныр къыхэзылъхьар «Кавказ. РФ»-мрэ «Роскачество»мрэщ. УФ-м Экономикэ чэт ІэнатІэ мыинымрэ 2023 гъэм и дыгъэгъазэ курытымрэ хэтхэм Іэма-

III:3XVAK шыІэу къагъуэтыну. Къыхэдгъэщынщи, УФ-м и нэгъуэщІ щІыналэхэми мы пэхуэщІэм хуэдэхэр щолажьэ.

Иджыпсту я продукцэхэм сертификат хура-гъэщІыну лъэІу 50 ятащ КИФЩІ-м и мэкъумэш, ухуэныгъэ ІуэхущІапІэхэм, ІэпэІэсэхэм, нэгъуэщІхэ-

Мыгувэу «Кавказым къыщыщіагъэкіащ» сертификатым езым и теплъэрэ и дамыгъэрэ иІэж хъунущ, къышІагъэкІ продукцэм яІэ фіагъым щыхьэт техъуэу икІи, ар къэралым и дэтхэнэ щІыналъэми, къыщыцІыхугъуафІэ хъунущ, щІыпіэхэм сату шіапіэхэри пхъэщхьэмыщхьэ хъума- жэрдэмыр ядиlыгъащ. щыхухахынущ, къэрал дэІэпыкъуныгъэхэри щхьэхуэу иратынущ.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

ЦІыхухэри псэущхьэхэри...

шыпсэухэм къатепсыха бэлыхыыр шыпсэухэм къатепсыха бэлыхыыр нэхъри тхыдэм къыхэнащ ціыхухэм я псэемыб- хьэлъэ ящіырт зэуэ бэгъуа икіи шынэр лэжыныгъэмрэ бэшэчагъэмрэ я щап- зыфІэкІуэда дзыгъуэшхуэхэм. Ахэр дэнэ хъэу. Дэ абы мымащІзу дыщыгъуазэщ. АрщхьэкІэ къыпхуэмылъытэн хуэдизу яукІырт, арщхьэкІэ зыри яхэмыщІ хуэдэт. гугъу ехьар къалэдэсхэм я закъуэкъым.

БИЙХЭР гъунэгъу къыщыхъум Ленинград дагъэ эпхъук ат сабийхэм, фронтым хуэлажьэ Іэщіагъэліхэм, сымаджэхэм ямызакъузу зоопаркым щаlыгъ псэущхьэхэри. Ауэ абыхэм ящыщ Іыхьэ къэнащ хунэмысу. ГъэщІэгъуэнщ, ауэ мамыр щІыпІэхэм ягъэІэпхъуа номинхэм, аслъэнхэм, къуалэ телъыджэхэм, нэгъуэщІхэм яхэліыкіар зыкіи нэхъ мащіэкъым щІыпІэм къинэу хэкІуэдахэм нэхърэ. Езыхэр мэжэщ ал эми ныбаджэми зоопаркым и лэжьакІуэхэм Іэмал къагъуэтырт абы щаlыгъ псэущхьэхэм якlэлъыплъыну, ягъэшхэну. А щхьэусыгъуэм къыхэкІыу зоопаркым зэи лэжьэн щигъэтакъым. Пэжщ, ягукіэ куэдкіэ нэхъ хьэкіэкхъуэкіэ фашистхэр а псэущхьэ телъыджэхэми, ящысхьакъым: абыхэм я кхъухьлъатэхэр зоопаркым бомбэхэмкІэ куэдрэ еуащ, псэуалъэхэр зэтракъутащ, нэхъыбэжи зэтраукІащ. Ауэ лъапсэрыхыр къыхуагъэкІуэфакъым, псом хуэмыдэу Ленинград зыхъумахэм я фІыгъэкІэ.

ГъэщІэгъуэнращи, дэ псори дызэса икІи къыддэгъуэгурыкІуэ джэдухэри япэщІзувауэ щытащ... бий хьэщхьэрыІуэхэм. Абы теухуауэ дэ тщіэр мащіэщ, куэд зэрытемытхыхьам къыхэкІыу

1941 - 1942 гъэхэм я щІымахуэр ткІийуэ

Хэку зауэшхуэм и зэманым Ленинград щытам и закъуэкъым: Ленинград щІыпІи щызеуэрт. Хабзэхъумэхэм ахэр Я натіэрыуапіэр Ленинград дэс псоми яшхыну щіакхъуэр къызыхащіыкі гуэдзыр щахьэж щхьэлырт. Хэбгъэзыхьмэ, танкхэмкіэ зэхапіытіэну хущіэкъуащ сатыр куэду уэрамхэр зыуфэбгъуа дзыгъуэшхуэхэр. Итlани япэлъэщыртэкъым: а псэущхьэ бзаджэхэр танкхэм дэлъейрти, къелырт.

Абы къыхэкІыу къалэр хуит къэхъужа иужь властхэм япэу къащта унафэхэм ящыщщ Ярославль областым кърашу вагониплІ из джэдухэр къэшэным теухуар. Ахэр дзыгъуэшхуэхэр ялІыным хуэІэзэу ягъэІуат.

Мис апхуэдэу а псэущхьэ дахэ цІыкІухэр ираутІыпщащ бий дзыгъуэшхуэхэм. Иужькіэ гуфіэжахэщ: къалэм и щіыпіэхэм я нэхъыбэм ахэр ирагъэкъэбзыкІат. Апхуэду щыхъум мурад ящащ мы Іуэхум пашэну: аргуэру джэдухэр зи гугъу тщІа областым имызакъуэу Сыбырми кърашащ. Иджы абыхэм я къалэнт Эрмитажри, нэгъуэщІ музейхэри, метрори «бийм» къы эщ агъэкІыжыну. А къалэнри дэгъуэу ягъэзэщІащ. Апхуэдэ лэжьыгъэшхуэм гу лъамытэу къэнакъым. Ленинград блокадэм щыхэта зэманым зэф агъэк ахэм папщ э джэдууитІым Елисейрэ Василисэрэ фэеплъ ціыкіухэр хуагъэуващ.

МАХЪШОКЪУЭ Мухьэмэд.

Политикэ Экономикэ Жылагъуэ Кавказ Іуэху Ищхъэрэ

«УщиякІуэкІэ» къоджэным уегъэгушхуэ

Дыгъэгъазэм и 27-м Кремлым и Георгиевскэ пэшышхуэм Урысейм и Президент Путин Владимир щригъэкІуэкІащ Къэрал Советым и зэlущlэр, «Егъэджакlуэмрэ гъэсакіуэмрэ я пщіэр іэтын» зыфіащар. Президентым и гъусащ Къэрал Советым и унафэщ Левитин Игорь, егъэджэныгъэмкІэ министр Кравцов Сергей, Севастополь къалэм и губернатор, Къэрал Советым и «Егъэджэныгъэ» къудамэм и унафэщ Развожаев Михаил сымэ.

КЪЫЗЭХУЭСАХЭМ ИлъэсыщІэ къэблагъэмкІэ ехъуэхъуа нэужь, Путин Владимир и гугъу ищіащ гъэ блэкіар егъэджакіуэхэм яхуэгъэфэщауэ зэрыщытам.

«ЦІыху гъэсэным, уеплъынкІэ, нэм къыфІэнэу зыри хэткъым, итІани, абы нэхърэ мыхьэнэ нэхъ зиlэ lуэху щекlуэкlыркъым тхыдэм». Гъэсакіуэ ціэрыіуэ Ушинский Константин и псалъэхэмкіэ къыщіидзэри, Путин Владимир тепсэлъыхьащ ди къэралым гъэсэныгъэм теухуауэ унэтІыныгъэщІэ къызэрищтэр. «Нобэ дэ дызытета хабзэхэм догъэзэжри, революцэм ипэкІи, совет лъэхъэнэми нэхъыфІ дыдэу хэта Іэмалхэр зэхудохьэсыж, - жиlащ Президентым. - Школхэм, щІэныгъэ нэхъыщхьэ щызрагъэгъуэт еджапіэхэм, техникумхэм, колледжхэм гъэсэныгъэ лэжьыгъэр къыщыдогъэщІэрэщІэж. Ди къэралым и щхьэ и унафэ ищІыжу псэун папщіэ, мыхьэнэшхуэ иіэщ егъэджэныгъэ Іуэхур нэхъ нэгъэсауэ къызэгъэпэщын зэрыхуейми, щІзуз къежьа Ізмэпсымэхэр абы ехьэлІапхъэу зэрыщытми. Шэч хэмылъу, псом япэ мыхьэнэ зэтыпхъэр егъэджакІуэхэм лэжьэну Іэмал яІэнырщ. А лъэныкъуэмкІэ къыхэзгъэщыну сыхуейщ, егъэджакІуэм и хуитыныгъэр ихъумэу, мы гъэм хабзэщІэ зыбжанэ къызэрытщтар. КъинэмыщІауэ, егъэджэныгъэмкіэ зэхуэсхэм, зэпеуэхэм, іэзагъым щыхагъахъуэ зэlущlэхэм нэхъри зыдогъэубгъу, абы и фІыгъэкІэ къэралым хэм я бжыгъэр иджы мардэ пыухыкІам ираегъэджакіуэрэ гъэсакіуэу исхэм къагъэсэбэп Іэмалхэмкіэ зэдэгуэшэфынущ».

Гу лъытапхъэщ, егъэджакІуэхэм я улахуэм щытепсэлъыхым, илъэс куэд щlауэ яхузэ- лей куэд зэбгрокl». мыгъэзахуэ зэщхьэщыкІыныгъэми я гугъу Президентым зэрищІам.

«ЕгъэджакІуэхэм улахуэ щыхуагъэувкІэ, ар пхэнжым унафэ хуищІыну. ахуагъэм тету убзыхун хуейщ, - жиlащ Пулым ику иту щызекІуэ улахуэм нэхърэ нэхъ мащІэ зратхэм я лэжьапшІэм».

ЕгъэджакІуэм и лэжьыгъэр зы мардэм тету къэпщытапхъэщ. Апхуэдэу дымыщІмэ, зы щІыналъэр адрейм егъэджэныгъэ ІэзагъкІи къыкІэрыхуу, езыгъэджэни ямыІэжу мэхъу. Зэрыгуры Іуэгъуэщи, лей къатехьэу къызыфіэщі егъэджакіуэхэр апхуэдэм деж улахуэ нэхъ ин щыхуагъзув щІыпІэхэм мэІэпхъуэ, абы и щхьэусыгъуэкІэ езы егъэджэныгъэ Іуэхур йокіакіуэ. Апщіондэху ди сабий псоми щІэныгъэ зрагъэгъуэтын папщІэ яІэ Іэмалхэр зэхуэмыдэу къыщокі. А псори икіэщіыпіэкіэ зэгъэзэхуэн хуейщ.

Президентым и къэпсэлъэныгъэм къыщыхигъэщащ дэтхэнэ жэрдэм щхьэпэри зылъахъэ «бюрократ ІэбэкІэм» зыщадзеин

«Дэ иджыпсту пасэм къэдгъэщхьэпэу щыта Іэмал куэд къыдоІэтыж. Мыбдежым емыгъэхуэхыным. Ар къулыкъущ1э щхьэхуещагъым хуэутІыпща хъункІэ Іэмал иІэкъым, къызэрыгуэк хэгъэзыхьыным щ ыхуэбгъэкІуэни щыІэкъым. Уеблэмэ пщІэшхуэ зиІэ гъэсакіуэ Іэнатіэр зрагъэгъуэтыну ехъуапсэу шІыжын хуейш: ящІэмкІэ зэдэгуашэу, яу-

Илъэс блэкіам и иужьрей ма-

хуэхэм джэдыкіэм и уасэр дэуеяуэ

шыташ. ИлъэсышІэ махуэшхуэр

зэрыгъунэгъум и мызакъуэу, абы

мыхьэнэ нэхъ дахэм ипкъ иткlэ. «Ущиякlуэ» псалъэр ущІэгушхуапхъэщ. Аращ илъэситху ипэкіэ «Ущиякіуэ Іэзагъым папщіэ» ціэ лъапіэ къыщіыхэтлъхьар. Нобэ ар илъэс къэс ят, «Илъэсым и ущиякlуэ» саугъэт тщІыну жэрдэм сощІ. ЩІыналъэ къэс ущиякІуэхэм я пщіэр зыіэтын лэжьыгъэхэр къыщызэрагъэпэщыпхъэщ. А унафэмкІэ зыхузогъазэ иджыпсту мыбдежым щІэс ди лэжьэгъухэм, УФ-м хыхьэ щІыналъэхэм я унафэщІхэм».

Президентым и псалъэм пищащ Развожаев Михаил. Абыи къыхигъэщащ иджыпсту егъэджакІуэхэр зыгъэтхьэусыхэ «тхылъымпІэ хьэзабыр».

«Иджыпсту уэри зи гугъу пщІа, егъэджакІуэхэр егъэлеяуэ гугъу езыгъэхь бюрократ ІэбэкІэм сытемыпсэльыхыу хъунукъым, ар псом япэ тхылъымпІэ зелъэфэн бэлыхьырш. Министерствэм абы елэжьын шІидзакІэш. егъэджакІуэхэм ягъэхьэзырыпхъэ дэфтэргъэувэри, уеплъынкіэ, Іуэхур зэфіэкіащ. Итіани, «Егъэджэныгъэм епха» хабзэм химыубыдэ пэтми, школхэм ирагъэхьурэ, дэфтэр

Развожаевыр Путин Владимир елъэlуащ хэкІыпІэ зыхуамыгъуэт апхуэдэ лэжьэкІэ

Зэхуэсым къыщыпсэлъащ Щукиным тиным. - Псом япо хогьохъуапхъощ къора- цІор зезыхьо театрым и ректор Князев Евгений. Ар къытеувы ащ Путиным зи гугъу ищІа лэжьыгъэр сабийхэр театрым дегъэхьэхынымкіэ къызэрыщіадзар икіи школ театрхэр куэду къызэрыунэхур. «Школ классикэ» проектым ипкъ иткlэ, сабий театр мин 30-м нэс къыщызэрагъэпэщащ къэралым.

«Дэ абыхэм псоми актёр къахэтщІыкІыну ди мураду аракъым, - жијаш Князевым. - Ауэ дахагъэм гу лъатэу, я акъылым, гупсысэм зрагъэужьыну дыхуейщ, нэгъуэщ цыхум жиlэр зэхахыу, едэlуэфу зрагъасэу».

Илъэситі фіэкіа дэмыкіыу, проектыщіэм зиубгъури, ныбжьыщІэ театрхэм я бжыгъэр къызэрымыкІуэу куэд хъуащ.

Князевыр зытепсэлъыхым пхужыІэнущ мызэ-мытІэу зи хъыбар ди газетым къытехуа «Сыринэ» ныбжьыщ э театрыр Съэбэрдей-Балъкъэрми зэрыщылажьэр Къаныкъуэ Заринэ зэхилъхьа пьесэмкІэ Къанкъул Ислъам игъэува «КъежэкІым» «Темыхьэнэшхуэ иющ гъэсэныгъэм и пщюр атральная завалинка» зэпеуэм япэ увыпюр къыщихьащ илъэс блэкlам, адыгэбзэкlэ зэрагъзувам, щекІуэкІри Урысейм и курыкупсэрауэ зэрыщытам емылъытауэ. Гулъытэ нэхъыбэ ягъуэтамэ, хэлъэтышхуэ зиІэ мы ныбжьыщІэхэми абыхэм я гъэсакІуэхэми КъБР-м и щэнхабзэм хэлъхьэныгъэ нэщийуэ, я жьауэм щ агъэту, а псалъэм и хъыбэж хуащ ыфыну къыщ эк ынт.

Насыпырыхь кхъухь

Динейпсо ціыхубэм Илъэсыщіэр зымыгъэмахуэшхуэ лъэпкъи абы гулъытэ егъэлея хуэзыщ и яхэтщ. Сыт хуэдэ зэмани гъэщіэгъуэнщ гъэм и къэщіэрэщіэжыгъуэм гугъэшіэхэр езыпх ціыхухэм я лъэпкъ хьэлхэм укіэлъыплъыну. Ліэщіыгъуэ бжыгъэ хъуауэ илъэсыщіэм деж Японием къесыліэ «Насыпырыхь кхъухьым» и Іуэху зыіутыр зыгурыдгъэјуэну иужь дихьащ нобэ.

«ИЛЪЭСЫР щиуха махуэм си гъащ эр иухым хуэдэт, дыгъуасэ щезгъэжьэжам. Ауэ нобэ къызогъэблагъэ илъэсыщІэм и япэ дыгъэр», - а псалъэухаитым иригъэхуащ япон усакlуэ Фудзиварэ Тосинари мы махуэхэм псоми дигу илъыр. Къухьэпіэм и дуней тетыкіэр дэнэкіи зэрынэсауэ, я лъэпкъым и закъуэ къыдекІуэкІ хабзэхэр яхъумэжыным зэи хуэгулъытэн-шэкъым японхэр. Абыхэм язщ Се Гацу фІэщыгъэ зиІэ илъэ-

сыщІэр мы къэралым зэрыщагъэлъапІэр. Гъэхэм я зэблэхъугъуэм мыхьэнэ нэхъ зрат махуэу японхэми хаубыдыкІыр дыгъэгъазэм и 31-рщ. А унафэр къэралым къыщаштауэ щытащ Мэйдзи революцэ жыхуа!эм иужьк!э, 1873 гъэм. Зыгъэпсэхугъуэ махуэхэм дыгъэгъазэм и 28-м щІедзэри, щІышылэм и 4 пщІондэ йокІуэкІ. «Дыщэ тхьэмахуэкІэ» зэджэ а махуэ зыбжанэм уней ІуэхущІапІэхэм я нэхъыбэр гъэбыдащи,

цІыхухэм, хуей-хуэмейми, унагъуэм зэман нэхъыбэ щрахьэкІ. ИлъэсыщІэм укъабзэлъабзэу упежьэныр хабзэхэм язщ. Армырами зэхьэзэхүэхэм екіуаліэхэм гу лъатакіэщ Японием къикІахэм хуэдэу зи кІэрыхубжьэрыху гумызагъэу Іузыхыж куэд зэрыщымы!эр. ЩІыхуэ птемылъу илъэсыщ!эм утехьэнми мыхьэнэшхуэ ират. Зызыхуэзыгъэгусэхэр зэкlужыныр, щІызэдауэ гуэрхэр ягъэзэкІуэжыныр, сытми, гу къабзэрэ псэ хьэлэлкіэ илъэсыщіэм утехьэныр фіэкіыпіэ зимыіэ Іуэхущ мы лъэпкъым дежкІэ.

Дыгъэгъазэм и 31-м японхэм псы хущхъуэ гъэхуэба унагъуэм ис псоми зыдагъэжэх чэзууэрэ. Абы иужькіэ я лъэпкъ фащэу щыт кимонохэр щатіагъэ. Сабийхэр зэрыхъукіэ щыгъын хужьыфэкlэ хуэпэн хуейщ. ЦІыхубэхэм я бостейхэр щхъуэкlэплъыкlэщ, харэги жыхуаlэ щэкl хуабэм къыхэщІыкіаvэ. Илъэсыщіэр къимыхьэпэ щіыкіэ Тхьэ уелъэіуныр, тобэ къэпхьыжыныр, узыщІэгупсысыжыныр хабзэу къокІуэкІ.

Нобэ нэхъ убгъуауэ дытепсэлъыхыну дызыхуейр иджыри къэс зи хъыбар зэхэдмыха «Такарабунэ» жыхуаlэ кхъухь тельыджэрщ. А цlэр зезыхьэр хъугъуэфlыгъуэ куэд зэрылъ «насыпырыхь кхъухьщ», нэхъыбэм зэрыжаlэмкlэ, и къежьэгъуэм прунжрэ губгъуэ джэшрэ изу щытауэ. Ауэ аркъудейркъым ар гъэщІэгъуэн зыщІыр. ИлъэсыщІэр къыщихьэкІэ, а кхъухьым мелыІычибл е щихъибл ису къахыхьэу къафіощі японхэм, дэтхэнэ зыми тыгъэ щхьэхуэ къахуздихьу. НэгъуэщІу жыпіэмэ, дэтхэнэ зыри насыпу къэплъытэфыну, ехъуліэныгъэшхуэу блы. Сыт хуэдэу пІэрэ ахэр? Шэч хэлъкъым, японхэми, дунейм тет адрей лъэпкъхэми ещхьу, цІыхур зыщыгуфІыкІ псори зэрагъэлъапІэм. Япэ насыпыр – захуагъэ пхэлъу ухъу-ныр. ЕтІуанэр - узыхэпсэукІын мылъку уиІэныр. Ещанэр - фІы уи гум илъ зэпыту упсэуныр. ЕплІанэр - псэ хьэлэлу ущытыныр. Етхуанэр - пщІэ уиІэныр. Еханэр - гъащІэ кІыхь ухъуныр. Ебланэр - уи цІыхущхьэр зэи мыпудыныр. Дэтхэнэ зыми укъытеувыІзурэ щхьэхузу утепсэлъыхьыфынущ, ауэ нэхъыщхьэр а кхъухьым илъ хъугъуэф ыгъуэхэм ухэмык ыжынырщ.

ИлъэсыщІэ жэщхэм «Такарабунэ» кхъухьым уепщІыхьыныр насып къызэрыппэплъэм и щыхьэту къалъытэ. Уеблэмэ, а насып къыздэзыхь ліыкіуиблым я зым уи уэрамым ущрихьэліэнкіи хъунущ. Гъэщіэгъуэнщ насып кхъухьым ис ліыкіуэхэм мыхьэнэ зэмыщхь зэрыратыр, дэтхэнэ зыри гъащІэр ІэфІ зыщІ Іэмалу пхужыІэну. НэгъуэщІ зы мыхьэнэ къэгъэлъэгъуэкІэмкіэ, пціы умыупсу, пэж фіэкіа жумыі узыщі ліыкіуэр зыщ. Гъащіэм къыщыплъысамкіэ арэзы узыщіыр етіуанэщ. Ціыху Іущ е къарууфіэ ухъуныр ещанэмрэ епліанэмрэ я пщэ дэлъщ. Ауэ а псори ціыхуфікіэ дызэджэм и нэщэнэу зэрыщытырщ мыхьэнэ зиІэр.

ТеплъэкІэ мы кхъухьыр кхъуафэжьей кІыхьым ещхьущ къызэрагъэлъагъуэр. Нэхъ мыбэлэрыгъхэм апхуэдэ гуэр я унэ щіыхьэпіэм деж ягъзув, ехъуліэныгъэр зэи япэіэщіэ мыхъун хуэдэу. Зызэман Япониер Китайм и унафэм щ Іэтащ, уеблэмэ я щэнхабзэр зэрызекІуэр китаибээ защІэт. Мы кхъухьым и хъыбарри къыщежьэр а лъэхъэнэ жыжьэрщ, хуэгъэфэщауэ XV ліэщіыгъуэм. И мыхьэнэкіэ «такарабунэ» псалъэм къикіыр «цІыху Іущхэр зэрыс кхъухьщ». Пэж дыдэу, апхуэдэ кхъухь а зэман жыжьэм Китайм къикІри, Японием къэкІуауэ щытауэ хъыбар щыІэщ. КъинэмыщІауэ, лъабжьэшхуэ зиІэ япон щэнхабзэм хэт хъыбарыжьхэм зыдрагъэкlуу, насып кхъухьым иса щихъ къэс тхьэелъэlупlэ щхьэхуэ хуэзыщlаи щыlэщ, аращи, шхьэж зыхуэныкъуэ хьэлым е ехъуп[эныгъэм елъь зэман нэхъыбэ щегъакіуэ. Уриплъэну щіэщыгъуэщ абыхэм я цІэхэми. ЗыгуэркІэ ахэр ещхьщ нарт эпосым хэт Тхьэгъэлэдж, Амыщ сымэ. Псалъэм папщіэ, Эбису жыхуаіэ мелыіычыр бдзэжьеящэхэм я телъхьэщ, хым техьахэр къихъумэу. Дайкоку мылъкум щіэхъуэпс мэкъумэшыщіэхэр фіыуэ елъагъу. Бисямонтэн зауэліхэм я телъхьэш, Іэшэ пшіэхэлъу фіэкіа къагъэлъагъуэркъым. Бэнтэн жыхуа і гуащэр зыгуэрк і э Афродитэ ещхьщ, лъагъуныгъэм, щІэныгъэм, гъуазджэм епхащ.

Зы нэплъэгъуэ закъуэкіэ зызыхуэдгъэза мы хабзэхэр, дауи, нобэрей зэманым нэгъэсауэ яхъумэж къыщІэкІынкъым, итІани, дунейм тет псори илъэсыщІэм фІы гуэркІэ щогугъ. Аращи, ди щі эджыкі акіуэ псори щхьэж и гугъэм теі эбэну ди гуапэщ.

ДжэдыкІэ нэпцІхэр

щхьэусыгъуэ иІэт - къэралым джэдыкіэр къемэщіэкіырт. Махуэ зыб- щхьэхуэу къупхъэ хъурейм идокіэ, ар жанэ дэкіри, ахэр Тыркум кърашын калийм и шыгъу зэіыхам халъхьэж. шіадзаш. Ауэ иджы ціыхухэр зы-Сыхьэт хуэдизкІэ хэлъа нэужь, кугъуэ **гъэпlейтейр нэгъуэщі Іуэхущ**: **Ки-** хуэдэр къыхахыжри ягъэгъущ. Итlанэ тайм джэдыкіэ нэпці къыщагупсыар джэдыкІэпсым хуащІа къупхъэм иралъхьэри, аргуэру калийм и шыгъу зэхэщіам хагъэлъ. Джэдыкіэр хьэзыр ПЭЖЫМ и хьэтыркіэ, ерыскъырэ хъуакіэщ, ауэ фэ телъкъым. Фэ игъуэгъавэкіэ бей зэпыту къекіуэкі ди щіы- тын папщіэ, джэдыкіэ хуэдэр иджы налъэхэм «къалэ джэдыкІэми» пщІэ парафиным, гипсым, кальций шыегъэлея зэи щыхуащакъым. Хэти гъум къыхэщанка ткіуаткіуэм халъещіэ къуажэ джэдэщхэм къыщіаха хьэри, джэдыкіафэ къытолъадэ. джэдыкіэхэм

фабрикэхэм джэд Иджы упщІэ къоув. Сыт джэдыкІэ къышрахахэр зэй зэралъэшТымыхьэнэпцІ ящІын хуей щІэхъуар? Зэрыгунур. Ауэ а зэдмыпэсыщэ къалэ джэры ры уэгъуэщи, абы ахъшэшхуэ къыпхурия и дана джэры джэр ры уэгъуэщи, абы ахъшэшхуэ къыпхурия и дана джэр ры узгърчания и дана джэр развития и дана джэр ры узгърчания и дана джэр развития и дана джэр дыкіэри къыдигъэщтэжынкіи хъунущ шіэхынущ. Фи нэгу къышіэвгъэхьэт, мы Китайм къыщежьа лізужьыгъуэ- сомищэкіз нэхъ пуду джэдыкіз къэсщіэм. Нобэ-пщэдей зэдауэ гуэрхэр щэхуащ жиіэу къыщіэлъэдэжыну унэиращІэкІынщи, махуэ къэс телъам гуащэр? ДжэдыкІэ нэпцІхэм ахъшэу хуэдэу, джэдыкіэ нэпціхэр адрей тціы- ятекіуадэр процент 25-кіэ нэхъ махухэм хагъэзэрыхьынщ, уеблэмэ ахэр щ эщ, джэдык э пэж дыдэхэм елъынэхъыфіу ди фіэщ ящіынщ. Аращи, тауэ. Абыхэм «мы піалъэм фіэкімэ, рекламэ зыщІыфхэр къыдэмыбгъэпшхы хъужынукъым» щахужыпіэн рыкіуэ шіыкіэ, зэхэдвгъэгъэкі мы кищхьэусыгъуи иІэкъым, ахэр зэи зэтай джэдыкІэхэм я Іуэхур. ыхьэнукъым!

Сыт къызыхащІыкІыр китай джэды-ІуэхущІэ къежьагъащІэ псоми пэжи кІэ нэпцІхэр? Абы халъхьэ къомым хуэгьэфэщэныгъэ куэди пыщІа зэнэхъ зи ціэ зэхэтхауэ яхэтыр кальций, пытщ. Дэри зэкіэ догугъэ ди джэдыкалий шыгъухэрш, къинэмышlavэ, кІэхэм дрикъужыну. Ауэ ахэр Тыркум гипс, парафин, желатин, лимон фІэ- кърашын зэрыщІадзами уегъэгузавэ. Іупс, бензой фІэІупс, бээху ахъшэдэщ. ФщІэжтэкъэ ди хадэгъэкіхэм я нащэ-ДжэдыкІэр зэращІыр мыпхуэдэущ: хэр Іуащхьэу гъуэгубгъум щызэтелъу, япэщіыкіэ псы хуабэм калийм и шы- апщіондэху Индием «нащэ ціыкіухэр гъур щызэlахри, абы кальций, жела- гъэфlэlуауэ» кърашу зэрыщытар? тин, бензой фІэІупсыр, бзэху ахъшэ- Аращи, дывмыгъэбэлэрыгъ. Джэд зыдэщыр халъхьэ. Ахэр зыщыщхъу хъуа гъашхэ щыдикуэдкіэ, иджы джэдынэужь, джэдыкіэпс хуэдэр хьэзыру лым и мызакъуэу, джэдыкіэми уасэшаращ. АдэкІэ кугъуэр догъэхьэзыр. хуэ зэриІэм абы елэжьхэр тегъэгуш-Иджы ищхьэкіэ зэхэтпщахэм лимон хуапхъэщ. фізіупсрэ шхыныгъуэхэр зэрыраіэ Дуней псом джэдыкІэ къыщІэгъэ

плъыфэ гъуэжьрэ хыдолъхьэжри, кІынымкІэ япэ итхэщ Китайр, США-р

Индиер. ДжэдыкІэ шхынкІэ псоми ятекІуэр Мексикэрщ. КъызэрабжамкІэ, мы къэралым щыщ псоми махуэ къэс зы джэдыкІэрэ ныкъуэрэ яшх. Урысейр а къебжэк ым зэрытыр 12-нэ увыпІэрщ.

Зэкіэ китай джэдыкіэхэр щызекіуэр езы къэралым нэхъ ину дэт къалэхэрщ: Пекин, Шанхай, Гуанчжоу. Шхыныгъуэ хэплъыхьарэ лъэпкъ пщэфІэкІэкІэ цІэрыІуэ китайхэри къимыгъэгубжьынкіэ Іэмал иіэкъым, дауи, я джэдыкіэщіэхэм. Зэкіэ ахэр къэралым къабыл ищі шхапіэхэм нэсакъым. ЦІыхухэм къазэрыщыхъум еплъу арагъэнщ. КІуэ, ресторанхэм, кафехэм нэхъ щызэбгрокІ.

Урысейм къэсын гугъэ щыІэ а джэдыкІэхэр? Шэч хэмылъу. Япэрауэ, Китайр ди ныбжьэгъу къэралщ. ЕтІуанэджэдыкіэхэр къыдомэщіэкі. Иджыблагъэ Пермь къалэм и Іэгъуэблагъэм зыгуэр щытхьэусыхащ джэдыкІэ нэпцІ бэзэрым къыщысщэхуащ жиІэри. Напэ къабзэкІэ щэн-щэхуэным бгъэдэмыхьэ сатуущ эхэми уахуэбэлэрыгъ зэрымыхъунур псоми дощіэ. Ди телефонхэр щащіам девгъэплъыжи, шэч къытедвмыгъэхьэ джэдыкІэ нэпцІри ди унэ къызэрысы-

Дауэ-тіэ джэдыкіэ нэпціхэр пэжхэм къазэрыхэпцІыхукІынур? Япэрауэ, нэпцІхэр нэхъ хъурейщ, мыдрейхэм елъытауэ. ЕтІуанэрауэ, яджэдык Іафэр нэхъ лыду, пхъашэу щытщ. Ещанэрауэ, джэдыкІэр пкъутэмэ, кугъуэмрэ джэдыкІэпсымрэ тэлай зэрыдэкІыу къытекІуэнукъым.

зэхолъэдэж. ДжэдыкІэ пэжым апхуэдэ къыщыщІыркъым. Кугъуэри джэдыкІэпсри зэхэзэрыхьыркъым. Иджыри зы: джэдыкІэ пэжым и фэр мафІэм исыркъым. ДжэдыкІэ нэпцІым ейр ес.

ДжэдыкІэ пэжыр бгъавэмэ, кугъуэм и гъунэхэр мащІэу щхъуафэ мэхъу. Джэдыкіэ нэпціым ар къыщыщіыркъым, езы кугъуэри щащэркъым. ДжэдыкІэпсыр гъуэжьыфэ мэхъури мэщащэ, джэдыкІэ пэжым ейр хужьщ икІи быдэщ.

Ерыскъы нэпцІым и гугъу щытщІкІэ, дигу къэдгъэкІыжыпхъэщ апхуэдэхэр мымащІзу зэрыщыІэр. ЗэрылъапІзм къыхэкІыу, нэхъыбэу нэпцІкІэ яхъуэжхэм хохьэ бдзэжьей хугу фІыцІэмрэ плъыжьымрэ, фор, оливкэ дагъэр, шафраныр, сое шыпсыр.

Иужьрей упщІэращи, сыт хуэдэ зэраныгъэ Іэпкълъэпкъым къыхуихьынкІи хъунур китай джэдыкІэм? ДжэдыкІэ нэпцІыр бгъавэрэ пшхымэ, хьэфэ топ гъуэжь ціыкіуу уи кіуэціым итІысхьэу аращ. Балигъхэр къэгъэнауэ, джэдыкІэ нэхъыбэу зрагъэшх сабийхэм бзэху ахъшэдэщыр зэран зэрахуэхъунум шэчышхуэ хэлъкъым.

А къомыр къыщедгъэкіуэкіар ди щіэджыкіакіуэхэм къагурымыіуапіэ иІэкъым. Уи къуажэ, уи хадэ, уи пщІантІэ, уи губгъуэ, уи Хэку къыщІэплъыхъуэжыр апхуэдэ гуэрщ. «Узыдэмыхьа къуэладжэ лы дэзщ» псалъэжьри а гупсысэм поджэж. Уи щхьэ пхъумэжын Іуэхур Іуэху цІыкІукъым, абыкІэ уи фэри уилри зэса уи щІыпІэм зыри

Пліанэпэр зыгъэхьэзырар ЧЭРИМ Марианнэщ.

Дзасэжь Ларисэ филологие щіэныгъэхэмкіэ кандидатщ, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым инджылызыбзэмкІэ и кафедрэм и унафэщіщ. Зыпэрыт Іэнатіэм псэ хелъхьэ, сту-дентхэм еджэныр щіэщыгъуэ ящещі. Итіани, Ларисэ и псэ къулейр иджыри нэхъыбэжу мэгуашэ - цІыкІухэм адыгэбзэр зэребгъэщіэн лэжьыгъэ щіэщыгъуэхэр егъэхьэзыр. Бзылъхугъэм сабийхэм папщІэ зэхигъэувэ бзэгъэпсалъэбзэгъэджэгу цІыкІухэм күэд къыподжэж. Ахэр щхъуэкІэплъыкІэщ, Іущыгъэ яхэлъщ, джэгукІэ Іэмалым йозагъэ, нэхъыщхьэращи, гуры уэгъуэу гъэпсащ. Абы теухуауэ Ларисэ ди упщІэхэм къыпэджэжащи, ди гуапэу фыщыдогъэ-

- Ларисэ, узыхуеджам утезгъэпсэлъыхьынут...

гъуазэ къыджиІам:

- 2002 гъэм Къэ́бэрдей-Балъкъэр къэрал университетым инджылызыбээмкІэ и къудамэр къэзухри, ди ка- гъэщІэгъуэнхэм, сабийм и федрэм лэжьапІэ сыкъэнэжащ. Пэжым ухуеймэ, си студент гъащІэм апхуэдэуи щыкуэдкъым нэжэгужэу сигу бийхэм сахуехъуапсэрт апкъэзгъэкіыж. Зэману сиіэр еджэным тезухуэрт. Курс къэсыхуи си гум ислъхьэрт: мы зы илъэс закъуэм щіэкъу- щіалэ ціыкіур адыгэбзэмкіэ зауэ соджэжри, адэкІэ адрей дерсым ишэрти, абы щыгъуэ студентхэм хуэдэу, си нэгум тІэкІу зезгъэужьыну зыхущІэзгъэхьэнщ, жысІэу. Ауэ апхуэдэххэурэ илъэситхур кІуащ.

- Уи ІэщІагъэм упэрытыну гукъыдэж къозытыр, уи псэр зыгъэнщІыр сыт?

къайхъуліэн икіи къащіэніауэ лъэм сэ хэсщіыкіыртэкъым, сфІэфіщ. Инджылызыбзэм- дерс зэребгъэкІуэкІ хъуну кіэ я зэфіэкіым хуэдабзэу, си лэжьыгъэхэр зэхэзгъэувэнуи студентхэм я дэтхэнэ ехъу- апхуэдэ Іэмал сиІэу къысщылІэныгъэми гурэ псэкІэ сы- хъуртэкъым. Апхуэдэурэ си щогуфІыкІ. Си гур хохъуэ абыхэм щІэныгъэ ябгъэдэлъу, хьэл-щэн дахэ яхэлъу щыслъагъукІэ.

Іэмал къуит хъунщ ахэр кіуэм папщіэ WordWall онзэбгъэпщэну. Анэдэлъхуб- лайн утыкум (платформэ) зэр адрейхэм къащхьэщызыгъэкІыр сыт?

щыхьэт техъуащ - бзэ нэхъы- фыну піэрэ атіэ, жысіэу сытебэ пщ Іэху, акъылыр нэхъыф Іу мыгушхуащ эурэ зыщеспщымэлажьэ. Абы къыхэкІыу, сыкъегъэуІэбжь адэ-анэ куэ- лІащ. Сызэлэжьахэм ящыщ дым я быным анэдэлъхубзэр зыбжанэ щапхъэу езгъэлъэирагъэщіэну зэрыхуэмейм, а гъуащ Тыркум адыгэбзэкіэ хъугъуэфІыгъуэм зэрыхагъэ- щезыгъаджэ си ныбжьэгъум. ным. Абыхэм щхьэусыгъуэ ИкъукІэ игу ирихьащ. Абы и ящІ сабийм бээ зыбжанэр ужькІэ сытегушхуащ интеркъытехьэлъэну къазэрыщы- нетым напэкІуэцІ къыщыхъур. Языныкъуэхэми жаlэ зэlусхыну - сыхуейт си лэжьынэгъуэшІыбзэхэр пшІэным- гъэхэр нэхъыбэм къахуэсэкІэ адыгэбзэр зэран хъууэ. бэпыну. Ауэ ар пцІыщ. Дэтхэнэ бзэми Ауэрэ дизайн зэращІ гуэзы дуней телъыджэ къыт- дзэн щ эщыгъуэ гуэр къэзхузэІуех. Бзэ зыбжанэ щып- гъэІэсэри, абыкІэ адыгэ сащІэм деж гупсысэ зэтемы- бийхэм уазэрыдэлажьэ гуэрхуэхэр зэпэплъыту, зэрызэ- хэр зэхэзгъэуващ. Сызэлэжьмышхьыр Іэмалхэми уахэдэфу зыбогъасэ. Бзэхэр зэдгъэпщэху, гъэщІэгъуэн гуэрхэм гу лъыдотэ. Ахэр зэрызэтепщіыкіыр сэбэпыну. куэд мэхъу. Бзэуэ хъуам анэдэлъхубзэр къащхьэщок и мыхьэнэкіэ: ар ди гъащіэм хэм къагъэсэбэп. Интернет и къыщіэдзапіэщ - дунейм напэкіуэціхэми щызэбградыкъыдытехьащ абы. Бзэ- гъэкіыу гу лъызотэ. Абыи дэтхэнэри раш щхьэхуэм къыхэкІа цІыху дызыщІыр. Хэт гу лъитауэ пІэрэ мы

Іуэхугъуэм: зы псалъэр бзэ зэмыщхьхэмкІэ къэІумэ, ар зэхуэмыдэу зыхыдощІэ дэ. НэгъуэщІыбзэм щыщ пса- гукъыдэж къызэзытыр абылъэхэр акъылкіэ нэхъ зэдгъэ- хэм сыщелэжькіэ? Ціыхухэм захуэмэ, анэдэлъхубзэм и къызэрагъэсэбэпырщ, ахэр псалъэр куэдкІэ нэхъ куущ - адыгэбзэр мы зэманым дэахэр гу лъащіэм носри, абдеж аргуэру къыщожьэж.

ЦІыху бгъэсэнумэ, **лъэпкъ гупсысэр къэпіэты**- Ціыхухэр къыспэмыджэжу нумэ, хабзэрэ щэнхабзэрэ щытамэ, сэри Іэпэдэгъэлэл къыдэпхыжынумэ, псом сщіыжынкіэ хъунут а къэзяпэу къыщыщіэдзапхъэр гупсысхэр. щіэблэм дежщ. Егъэлеяуэ лэжьыгъэшхуэщ ціыкіухэми балигъхэми адыгэбзэр фІыуэ зэребгъэлъагъу, ар зэрагъэщіэныр зэращыбгъэпсыншІэ псалъэгъэнахуэхэр, махуэ- зэр зэраджым хуэдэ дыдэу. гъэпсхэр, джэгукіэ щіэщыгъуэхэр, псалъэзэблэдзхэр. АдыгэбзэкІэ ахэр пщІыным дауэ ухуэкіуа?

Бзэр тхыдэ щіэинщ, псалъэкіэ бауэу

гупсысэм зэрызрагъэужь гуэрхэм срихьэл эрти, апщіондэхункій ди адыгэ сахуэдэхэр яІэну

Илъэс зыбжанэ ипэ, си ныбжьэгъу бзылъхугъэм и гу лъыстащ сабийхэм къащыдэлажьэкІэ къагъэсэбэпыну яІэр зэрымащІэ дыдэм. Си гум щІыхьат нэгъуэщІхэм яІэр ди сабийхэм зэрамыІэр. Абдежым си гум абгъуэ шишІаш зы гупсысэм: зыгуэр щІэн хуейщ. А зэманым ири-- ЩІэблэр фІыуэ солъагъу, хьэлІэу дизайн Іуэхум и пІагупсысэхэр утыкум къинат.

Зэман дэкlауэ, зэрымыщіэкіэ къызэхъуліауэ жыпіэ хъунущ адыгэ сабийхэм са-- Бзэ зыбжанэ зэрыпщіэм зыхуехъуэпсар. Си зы еджадерс щызгъэхьэзырырт. Мы программэм тету адыгэб-- Куэд щауэ щаныгъэр зэкіэ зыгуэрхэр къэзгупсысытым, хъарзынэу къызэхъу-

зэбгъапщэу, хэм кlэлъыплъхэм lэмал яlэ хъуащ си напэкіуэціым къислъхьэхэр тхылъымпІэкІэ къыщІагъэкІыу

 Уи лэжьыгъэхэр егъэд жакіуэхэм, гъэсакіуэхэм, анэлъэпкъ **гукъыдэж къуит хъунщ**...

- Пэжщ, ар сэркІэ гуапэщ. СфІэфІ дыдэу садогуашэ псоми. ЦІыкІухэм уазэрыдэлажьэу сэ згъэхьэзырхэр хуиту си напэкІуэцІым къыбохыф, дауи, пщІэншэу. Сыт гъуэгурыкІуэфыным и дежкІэ дауэ щытми, хэлъхьэныгъэ гуэр зэрыхъурщ.

- Иджыри мурад гуэрхэр уиізу къыщізкіынщ мы Іуэхум теухуауэ?

Ди жагъуэ зэрыхъущи, адыгэбзэр нобэ куэдым псалъалъэ- яджыжын хуей мэхъу хамэб-Дауи, апхуэдэм деж къэбгъэсэбэпыну Іэмалхэри щхьэхуэщ - нэхъ тынш дыдэмкІэ къыщІэбдзэн хуейщ. Щапхъэ - ИнджылызыбзэкІэ тхылъ куэд къыхэпхыфынущ ин-

джылызыбзэр зэрырагъэдж щІыкІэм. Ауэ къыхэзгъэщыну сыхуейщ инджылызыбээм и Іэмалхэм тептхыкі къудейкіэ зэрымыхъунур. АтІэ, а щапхъэхэр адыгэбзэм и лэжьэкІэм къибгъэзэгъэн хуейщ

Иджыри зы Іуэхугъуэ хэлъщ мыбы: нобэрей сабийхэр къекІэрэхъуэкІ бжыгъэкІэ дунейм и щІэблэщ. Абыхэм я гупсысэр къэпхьэхун папщІэ иджырей технологиехэм къыдат Іэмалхэр къэбгъэсэбэп хъунущ. Псалъэм папщІэ, телефон гуэдзэнхэр, онлайн джэгукІэхэр, мультфильмхэр адыгэбзэкІэ щы-Іэмэ, сабийр къыдэпхьэхыфынущ, къипшэфынущ бзэм и лъахэм

Мис апхуэдэ гупсысэхэр сиІэш.

- Лъэпкъым и дежкІэ бзэм иІэ мыхьэнэм утезгъэпсэлъыхьынут...

Бзэр тхыдэ щІэинщ, псалъэкІэ бауэу. Абы къыпкърокІ лъэпкъым и хьэл-щэныр, и гупсысэкІэр, и псэр. Бзэ тІурымылъмэ, лъэпкъыу дыщы Іэфынукъым. Зэрытщ Іэщи, ЮНЕСКО-м ди адыгэбзэр яхибжащ кіуэдыжынкіэ хъуну бзэхэм. Дызыlут ІэнатІэр гугъу пэтми, дэ Іэмал гуэрхэри диІэщ ди бзэм и псэр къедгъэлынымкіэ. Пэжым ухуеймэ, ди фІэщу зетпщытмэ, тхуэмыгъэзэщІэн хэлъкъым. Ауэ сыт - дызэкъуэувэн хуейщ абы папщІэ. Дауи щІыи, дэ ди ныбжьым итхэращ абыкІэ жэуап нэхъ зыхьыр - мыгувэ щіыкіэ, хэкіыпізу щыіэр къэдгъэсэбэпын ху

- Ларисэ, уеджэну сыт нэхъ къыхэпхыр, нэхъыфІ дыдэу плъагъу тхылъ уи 1э? СызэрыцІыкІурэ тхылъ

еджэныр нэхъыфІ дыдэу слъагъу Іуэхущ. Таурыхъхэмрэ шыпсэхэмкіэ къыщіэздзащ. ИлъэсипщІ сыщрикъум, Булычёв Кир и тхылъхэм я фіыгъэкіэ, щіэныгъэ фантастикэри фІыуэ слъэгъуащ. Нэхъ иужькіэ, «фэнтези» жыхуаІэри къыхэзгъэхьащ.

Хэзубыдык ауэ зы яхэслъагъукІыркъым тхылъхэм. Ауэ. итІани, сабиигъуэм къыздисха таурыхъхэмрэ шыпсэхэмрэ псом хуэмыдэу си гум йохуэбылІэ.

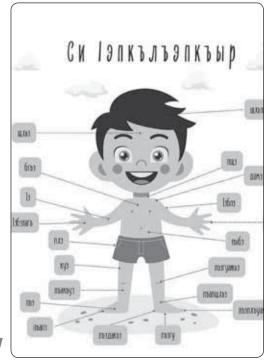
Сабийгъуэр нэхъ Іэфіу къыболъытэ...

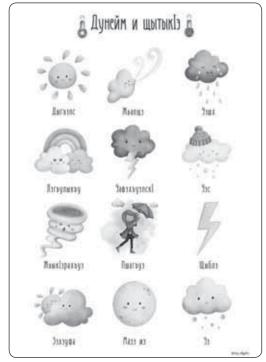
- Сабиигъуэр дуней гуфІэгъуэщ, гурыфІыгъуэхэр и куэду. НыбжьыщІэм и дунейр щхъуэкІэплъыкІэрэ лъыджэу зэхэтщ. Гуфіэн. гушхуэн, джэгун хуейщ ар. Абы къыхэкІыу, цІыкІухэр щебгъаджэкІэ, къэбгъэсэбэп Іэмалхэри нэжэгужэу, щІэщыгъуэу, сабиипсэ пlейтейр дэзыхьэхыу щытыпхъэщ.

- ШІыуэпсым щыщу псэкІэ нэхъ узэпхар.

- Уафэм. Абы диплъэху зыхыдощіэ гъащіэр зэрыпсынщащэр. Уафэм дигу къигъэкІыж хуэдэщ мы дунейм щынэхъыщхьэхэр, ахэр нэсу къыдгурыІуэну дыхущІыхьэн зэрыхуейр.

> Епсэлъар ГУГЪУЭТ Заремэщ.

«Ушымышейтlанкlэ

усымэджэнщ», - арат ди

нанэхэм я япэ псалъэр,

зыгуэр къоузу яжепіэмэ.

Е, «ухохъуэри аращ щізузыр», - жаізнт. Ауэ, Ізмал щимыізжым, щыізт узым зэрезауэ куэд: псом

япэ удз хущхъуэхэр. Нобэ сыт къыдэузми, доху-

тырым докlуэ, дохутырым УЗИ, МРТ, рентген, нэ-

гъуэщІ-къинэмыщІ куэ-

дым дегъакІуэри, абыхэм

къомыр тІыгъыу къыщыд-

гъэзэжкіи, къыдэузыр

къышамышІэфыр нэхъы-

бэщ, ди жагъуэ зэрыхъун-

щи. Щы ащ дохутырыф І-

хэр, а зи гугъу сщ а псоми

хэмыту къопсалъзу, къо-

зэгуэрым.

хъуэхэр щащэ

жијащ абы.

зы махуи и пщІыхьэпІэ

къыхэхуатэкъым. Іуэхур зэ-

рыхъуар мырат. Зэгуэрым

нанэ деж къэкІуащ зи са-

бийр сымаджэ хьэлъэ

зэхилъхьэу щытащ, уэри

пщІэжынущ, си сабийр

ар. «Нэ илъагъу Іэ ещІэж»,

шыпхъум зэрызэхилъхьэу

зэхилъхьэри, сабийр игъэ-

Абдежым къыщежьэри,

куэдым сэбэп яхуэхъуащ

шык нэгъунэ къикІыу са-

игъэхъужу щытащ. «Уи

жыр хущхъуэщ», - жаlэу

яфІэкъабылу сабий гу-

къыдэмыжхэм ирагъап-

емыджа щхьэкіэ, зэрыт-

хъужащ.

къыдата

тхылъымпІэ

И джэгукіэкіи ехъуліэныгъэхэмкіи куэдым ящхьэщыкі Мырзэ Резуан

Ди лъэпкъэгъухэм ящыщу иужьрей илъэсхэм УФ-м футболымкіэ и Премьер-лигэм зи зэфіэкі къыщызыгъэлъэгъуахэм Мырзэ Резуан къахощхьэхукі и джэгукіэкіи, ехъуліэныгъэхэмкіи, хъэтікіи. Псалъэм папщіэ, «Тосно» командэм хэту абы 2018 гъэм УФ-м и Кубокыр къихьащ. Нэхъыщхьэжращи, Резуан я хьэрхуэрэгъухэм яхудигъэк а топырщ ахэр тезыгъэк уар.

Иужькіэ Мырзэр щыджэгуащ къэралым нэхъ щыціэрыіуэ Мэзкуу и «Спартак»-м. Апхуэдэуи и Іэзагъыр къыщигъэлъэгъуащ командэ зыбжанэм икІи бжьыпэр зыіыгъахэм яхэтащ.

Иджыпсту Резуан щоджэгу Азербайджаным и «Нефтчи» командэм. Зэкlэ абыхэм яхэсыхьу аращ, ауэ щІымахуэ зыгъэпсэхугъуэр зэриухыу, езым зэрыжиlамкlэ, нэсу зыкъызэкъуихыну гугъэ иlэщ.

Атіэ, илъэсыщіэр къихьэным махуэ зыбжанэ фіэкіа къэмынэжауэ, Мырзэ Резуан яјущјащ кърралым и хъыбарегъащір јурхущіапірхом я ложьакіурхом икій я упщіэхэм жэуап яритащ. Адыгэ щіалэм абдеж наіуэ къыщищіащ и гупсысэхэр, и мурадхэр.

Баку и «Нефтчи»-м щі экіуам и щхьэусыгъуэр

- Урысей Федерацэм и Премьер-лигэм иужь дыдэу сыщыджэгуа илъэсым сызыхэта «Химки» командэм есщІылІа зэгурыІуэныгъэр икІэм нэсат. Си ныбжьыр 30 ирикъуат, зэхъуэкІыныгъэ гуэрхэр си гъащІэм хэслъэну сыхуейти, мурад сщіащ нэгъуэщі къэрал зыкъыщызгъэлъэгъуэну. Ауэ, япэщІыкІэ унэм сыкІуэжащ, иужькіэ тхьэмахуиті-щыкіэ Мэчэм сыщыащ, итанэщ командэщіэ

къэслъыхъуэн щыщІэздзар. Зэрыжагэу, лэжьыгъэ Іуэхукіэ узэпсалъэ хъуну къэслъытэ командэу хъуам запысщіащ. Абы къриубыдэу ціыху 90-м нэблагъэ сэри къысщі упщіащ, ауэ сэ сызыхуеймрэ къысхуагъэлъагъуэхэмрэ зэтехуэртэкъым. Нэхъыбэу къысщІэупщІэр Тыркум щыщхэрат, сэри арат сызыхуейр. Ауэ Іуэхухэр икІэм нэмысу,

мызэ-мытізу сыкъагъэпцізжащ. Абы нэмыщі къысщі эупщіащ Кипрым Алыджым, Хьэрып Саудым, нэгъуэщІхэми щыщ командэхэр. Зэрыжаlэу, си телефоныр мыувыlэу къеуэрт. УФ-м и РПЛ-м и командэ зыбжани къысхуэныкъуат, турнир таблицэм и иужь увыпіэхэм щытхэм ящыщу, ауэ сэ ди къэралым сыщымыджэгуну мурад сщІат. Сыту жыпІэмэ, иужьрей илъэсыр гугъусыгъу дыдэу щытащ си дежкіэ, аргуэрыжьу абы къытезгъэзэжыну сыхуейтэкъым. Арати, Баку и «Нефтчи»-м сыхыхьащ. ЗэгурыІуэныгъэр псынщІэ дыдэу ясщІылІэри, сежьащ, къысхуагъэлъэгъуахэри

Азербайджаным и гугъу пщІымэ, ар къэрал хьэлэмэтщ, я цІыхукІи, я псэукІэкІи, я шхынкІи, дунейм и щытыкІэмкІи аращ. Баку къалэр «таурыхъым» хуэдэщ, дэнэ щІыпІэкІи щыкъабзэщ, я шхыны-

гъуэхэращи, пхужымыІэну гурыхь защІэщ. ЖыпІэнурамэ, командэр фІыуэ къыс-Іущіащ. Мазищкіэ топджэгу губгъуэм сыкъихьакъым, гъэ джэгугъуэщІэм абыхэм я гъусэу зэрызызмыгъэхьэзырам къыхэкІыу. Иджыпсту Іуэхур хуэмурэ зэтоувэж. Тхьэм жиlэмэ, щlымахуэ зыгъэпсэхугъуэхэм яужькіэ си піэ сиувэжын мурадхэр сиІэщ.

чемпионатыр Азербайджаным я мыхьэнэншэу, командитІ-щы фІэкІа узэплъ хъуни яхэмыту къызжаІэрт, мыбы сыкъэмыкіуэ ипэкіэ. Ауэ иджы куэдым зихъуэжащ: иужь дыдэ ит командэ пашэхэм очкохэр къащыфіихь щыіэщ. Иджыпсту чемпионатым щоджэгу команди 7 - 8, я зэфіэкіхэмкіэ зэрызэщхьэщыкі щымыіэу. Пэжу, гъэщіэ-

гъуэнщ, мыбы ущыІэну. Урысейм и чемпионатымрэ мыбырэ зэхуэбгъадэмэ, Азербайджаным я командэхэр нэхъыбэрэ хьэрхуэрэгъухэм я гъуэхэм ебгъэрыкіуэ зэпытщ. Я гъуэр къызэрыпхуэщтэн Іэмал гуэри къуамыту зыкъезыгъэбыдэкІхэри яхэтщ. Ауэ ахэр нэхъ мащІэщ. Нэхъыбэр я хьэрхуэрэгъум и гъуащхьэм зэрыщыджэ-

Шэч хэлъкъым Урысейм и Премьерлигэр зэрынэхъ лъэщым, ауэ мыхэри хущІокъу я Іэзагъым зэрыхагъэхъуэным, адэкІэ зэрыкІуэтэным. Япэм щыгъуэ зы гъэ джэгугъуэм къриубыдэу топ 20-м щІигъу дэзыхухэр щыІамэ, иджы ар зэбгъэхъулІэну нэхъ гугъущ. Командэхэр нэхъ лъэщ хъууэрэ макіуэ.

гуным хущІэкъуу апхуэдэщ.

«Нефтчи»-м и тренер нэхъыщхьэ Адриан Муту хъарзынэу къысхущытщ. Абы удэлэжьэну гъэщІэгъуэнщ, ар и ІэщІагъэм хуэІэзэщ. Аращ сыкъезыгъэблэгъар, и командэм сыхыхьэну сытезыгъэгушхуар. Апхуэдэ цІыху цІэрыІуэ къыщоджэм деж, пщІэн хуейрати, си хьэпшыпхэр зэщІэскъуэри, гъуэгу сытеуващ...

«Химки» гупым щыджэгуа илъэсхэм

- Черевченкэ Игорь командэм и тренер нэхъыщхьэу щыщытам щыгъуэ, ди Іуэхухэр хъарзынэу екІуэкІащ, псалъэмакъи дыхэтакъым, зы унагъуэм хуэдэу дызэгъусащ, ди джэгукіэкіи куэд тхузэфіэкіырт.

● Лъэпкъ проектхэр

ИУЖЬРЕЙ илъэс зыб-

уан щІыналъэм.

Иужькіэ, командэм зэхъуэкіыныгъэ гуэрхэр халъхьэн мурадхэр кърахьэжьэри, икІэм-икІэжым ФНЛ-м зэрынэхьэса-

А илъэсыр хъарзынэу щІэддзат. «Зенит»-мрэ дэрэ дызэрытемыгъакlуэу дызэдэджэгvат. «Пари НН»-м дытекIvат. Топхэр ди хьэрхуэрэгъухэм яхудэзгъэкІырт, сыщыгугъат адэкІи апхуэдэу екІуэкІыну. Ауэ, къэхъуар къыдгурымыІуэу, ди тренер нэхъыщхьэр трагъэкІри, нэгъуэщІ къытхуагъэкІуащ. АдэкІэ, зэрыжаlэу, хьэлэбэлыкъым щlидзащ. Пэжщ, сигу къеуэрт командэр апхуэдэу зэрехуэхар, ауэ сызэрыдэ эпыкъун къаруи Іэмали сиІэтэкъым..

Командэм къыщагъэсэбэпу щыта Іэмалхэр умыгъэщІэгъуэн плъэкІыркъым. «Химки»-м куэд щызагъэлъэгъуащ, нэгъуэщі щіыпіэхэм зэи ущримыхьэліэну. Псалъэм папщІэ, мыпхуэди къэхъуащ. Зэгуэрым ди клубым кърагъэблэгъат чыристан диным и лэжьакІуэ, командэм и Іуэхур зэтес хъужынымкіэ къадэіэпыкъуфыну щыгугъыу къыщІэкІынт. Фи нэгу къыщІэвгъэхьэт: футболистхэм я Іэпкълъэпкъхэр яшытІэри щылъщ, абыхэм щоджэныр ящхьэщытщ, жорыпс ят-

Тхьэшхуэм и фІыщІэти, ар си деж къэсакъым. Сэ пэш пхыдзам сыщыІэт, а махуэм дохутыр къыскІэлъыплъу. Ауэ, хэт ищІэрэ, жысІэри, зыкъэзгъэбыдат сэ нэгъуэщ динщ зесхьэр. Псом нэхърэ нэхъ гъэщІэгъуэныжыр, ар къызэрыкІуэнум командэм и тренер нэхъыщхьэри зэрыщымыгъуэзарщ. Алыхьым и шыкуркіэ, псори зэфіэкіащ. Пщіыхьэпіэ мыфэмыц гуэрым хуэдэу зыщызгъэгъупщэну сыхуейщ..

Гогниев Спартак ди командэм и тренер нэхъыщхьэу щыщыта лъэхъэнэр нэхъ гугъуащ си дежкІэ, Мэзкуу и «Спартак»-м сызэрыщы ар хэмыту. ГукІи псэкІи къызэхьэлъэкІащ ар. Тхьэмахуэ къэс зэlущlэр тфlахьырт икlи абы ди гур хигъэщІырт. Уеблэмэ футболым сыкъыхэкІыжынми сыщегупсыс къэхъуащ абы щыгъуэ, апхуэдизкІэ къызэхьэлъэкІырт а щытыкІэ дызэрыхуари.

Гогниевыр хэтащ си джэгукІэр сигъэхъуэжыну, сэ сызыхуамыгъэса Іэмалхэр топджэгу губгъуэм щызигъэщІэну. Ар хуейт гъуащхьауэ сищІыну, щхьэкІэ сыджэгуну сызэрихуэрт. АбыхэмкІэ сэ сызэрымылъэщыр сщІэжырт, ауэ мыдрейм ар къыгурыбгъэlуэну гугъу дыдэт. Дапшэрэ жезмы ами, и тхьэк үмэм иригъэхьакъым сэ нэхъыбэу сыщыджэгур сэмэгурабгъу лъэныкъуэмкІэу зэры-

Мэзкуу и «Спартак»-м

- Нэхъ гугъу сыщехьахэм ящыщщ а лъэхъэнэр. Зэпсэлъэныгъэхэр мазэм шІигъукІэ екІуэкІащ, сэри зызгъэсакъым. Иужькіэ «Спартак»-м сыкъэкіуащ, занщі у къысхуагъ уващ схузэфі экі ыу хъуар топджэгу губгъуэм къыщыз-гъэлъэгъуэн хуейуэ. Сытыт сэ схуэщ1энур, командэм и гъусэу сборхэм сыщымыіамэ, я джэгукіэм сыщамыгъэгъуэза-

Абы къыдэкІуэу, командэм зэхъуэкІыныгъэшхуэхэр къыщекІуэкІырт, хамэ къэралхэм щыщ ІэщІагъэлІхэр кърагъэблагъэрт, куэд щызэблэкІырт. «Спартак»-м къыдэщІхэр псом нэхърэ нэхъ ткІийщ. Ахэр хуейт, зэІущІэ къэс джэгукІэ дахэ къэзгъэлъэгъуэну, топхэр дэзгъэкІыну. Ауэ сэ къызгурыІуэрт, командэм и гъусэу зэрызызмыгъэсам къыхэкІыу, занщІэу куэд зэрысхузэфІэмыкІынур.

Сэ сыхуэмыхьэзыру сыхыхьат «Спартак»-м. Ар къызыхэк ари зэпсэлъэныгъэхэр кІыхьліыхь зэрыхъуарт. Командэм и унафэщ Федун Леонидрэ тренер нэхъыщхьэ Кононов Олегрэ сыкъащтэну хуейт, Цорн Томас абыхэм япэщІэтт. Абы къызжи ат и командэм сыхигъэхьэну зэрыхуэмейр, ауэ иужькІэ зэгуры-Іуэныгъэр къызищІылІащ.

Сигу къоуэ Кононов Олег и тренер Іуэхухэр иджыпсту зэрымыщІагъуэр. Ар цыху хъарзынэш ики тренерыфіш. Футболист дапхуэдизым ядэІэпыкъуа я

зэфіэкіхэр нэсу къызыкъуахынымкіэ. Шэч къытесхьэркъым абы и Іуэхухэр тэмэм зэрыхъужынум, мыгувэу командэфІ зэрырагъэблэгъэнум.

Апхуэдэ псалъэхэр схужы энущ Тедескэ Доминик теухуауи. Ар зэрыджэгу схемэм сыхэмыхуэу щытами, ди зэхущытыкІэр фІы дыдэщ нобэр къыздэсым. Иджыпсту Бельгием и командэ къыхэхар 4-3-3 схемэмкіэ мэджэгу, аращ сэ сызэсар. Мэзкуу и «Спартак»-м сыщыщы ам шыгъуэ командэр зэрыджэгуар 3-5-2 схемэрщ, ар сэ сысей-

Мырзэ Резуан и гурыгъу-гурыщІэхэр

Мы гъэм РПЛ-м щыщІидзам щыгъуэ си гугъащ «Спартак»-р чемпион цІэм щІэбэныну, ауэ, псоми «Краснодар»-м зратыжащ. «Зенит»-р тІэкІу къекІуэтэхащ, атІэми зэрыкомандэфІу къонэж. «Торпедо»-м сыщыщыджэгуа лъэ-

хъэнэм Санкт-Петербург и командэм сыхыхьэфыну щытащ, езыхэми срагъэблэгъат. Сэ езыр сепсэлъат «Зенит»-м, ауэ шэсыпІэ ихьэртэкъым сызэрыхуейм хуэдиз зэманкІэ топджэгу гугъуэм срагъэтыну. Абы щыгъуэ командэм хэтт Шатов Олег, Халк сымэ, нэгъуэщІ щІалэ лъэщхэри. Арати, ар къэзгъанэри, «Терек»-м сыхыхьаш. ЗэІущІэ гуэрым фэбжьышхуэ щызгъуэтри, куэдрэ сыджэгуакъым. Сахуэарэзыщ а командэм и унафэщІхэм, сыт и лъэныкъуэкІи зыкъысщІагъэкъуащ.

Карпин Валерэ зи унафэщІ «Ростов»-м сыщыщыджэгуам щыгъуи абы къыщекІуэкІар 5-3-2 схемэращ. СкІэрымыкіыу си ужьым ит хуэдэщ а джэгукІэр. Карпин езыр тренер хъарзынэщ, футболистым хузэфІэкІым щыгъуазэщи, абы тегъэщ ауэ командэм и джэгукІэри зэхегъэувэ. Адрей тренерхэр апхуэдэу щыткъым.

Футбол сызэрыджэгурэ тезыр зэ закъуэ къыстралъхьауэ аращ, ари Мэзкуу и «Спартак»-м сыхэту, сыхьэтитІкІэ тре нировкэм сыкъызэрыкІэрыхуам щхьэкІэ. Сэ щыІэ хабзэхэр къызэпызудыркъым зэи, дэнэ щіыпіэ сыкъыщыщіимыдза-

Иджырей Мырзэ Резуанрэ илъэс 21рэ хъууэ щыта щалэщэмрэ сыткэ зэщхьэщыкірэ жыпіэмэ, зы мардэм сытету сопсэу, нобэ къызгурыІуэм и нэхъыбэр абы щыгъуи къызгуры уэу щы тащ. Сэ сымыщІапхъэ сщІэркъым, си хабзэм сытету сопсэу. еплъыкІэхэми захъуэжакъым. Футболми зыри щысхъуэжынутэкъым. Псори зи Іэмырыр Тхьэшхуэращ. Іуэхур апхуэдэу хъуамэ, зэрыщытын хуейр аращ. Ар къызгуроlуэ икlи зыхызощ1э. Зыри си гум езгъэжалІэркъым, зым щхьэкІи лейуэ сыпІейтейркъым. Мыдрейуэ, сыхуейщ иджыри илъэс зыбжанэкІэ футбол сыджэгуну. «Химки»-м иужькІэ нэплъэжыгъуэ згъуэтыжыну

Мы тхыгъэр дгъэхьэзыра нэужь Баку и «Нефтчи» командэм къыбгъэдэкlыу хъыбар къытІэрыхьащ. Абы и тренер нэ хъыщхьэ Муту Адриан и къулыкъум текІащ икІи щальхуа льахэм игъэзэжащ. ЕтІуанэ махуэм командэм и тренер нэхъыщхьэу ягъэуващ Урысейм и Премьер-лигэм и клуб зыбжанэм я пашэу щыта, мыlейуй зыкъэзыгъэлъэгъуа, Черногорием щыщ Божович Мио-

Дыгугъэнщ Мырзэ Резуан а зэхъуэкІыныгъэр хуэфІыну, и зэфІэкІхэри зыхэт командэм нэсу къыщызыкъуихыну. Ахэр фІыуэ зэроцІыху икІи, зэрыжаІэў, щхьэж сыт хузэфіэкіми тіуми ящіэ.

Ди псалъэм и щыхьэту Божович Миодраг командэщіэм къызэрыкіуэу жиіащ: «Урысейм сыщыщылэжьам щыгъуэ абы и Премьер-лигэм щыджэгуащ Мырзэ Резуан, Махмудов Эмин, Алиев Азер сымэ, я зэфІэкІхэми сыщыгъуазэщ. Апхуэдэу щытми, махуэ къэс сагъэлъагъун хуейщ топджэгу губгъуэм къизгъэхьэну абыхэм къызэралэжьыр, адрейхэми я Іуэхур зэрыщытынур апхуэдэущ».

Зытхыжар ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олегщ.

• Дэ къытхуатх

Узыфибгъум япэлъэщ къэкІыгъэ хьэлэмэт

духьэхэр къибжыфынут... Адыгэ лъэпкъым хъугъуэфІыгъуэу, щІэныгъэу гъуащ зи гугъу сщІыр. къадекІуэкІахэм ящыщт удз хущхъуэкІэ сымаджэм икІи еІэзэныр.

Іусэу къоузыр къэзы-щіэфхэр. Щыіащ... Щы-Іащ нанэхэр, дадэхэр, «я жьы къудейр хущхъуэщ» хужаі эу е удз хущхъуэкі э Іэзэу. Иджыри щыІэщ, за-Лъабжьэр къуэт акъуэщ жумы Іэмэ... нищ ибдзэжын хуейщ. Ан- дыджми, Налшык бэзэрым сытету, удз хущсатырым срикІуэу, фіыуэ сціыху мэ гуэр къысІурыуащ. Схуэмыхъуу сыкъызэтеувыІэри, удз телъхэр зэпэсплъыхьащ. Удз лъабжьэ гъэгъуа зэпыупщ а гуэр ящэрти, къасщтэри сепэмащ. Мис арат мэ сцІыхуу сыблэзымы-гъэкІыр! «Мыр сыт зи хущхъуэр?» - сеупщІащ ар зыщэ урыс нанэм. «Пыхусыхум и хущхъуэщ», - къыз-Зи гугъу сщІыр андыз лъабжьэщ. Ди унагъуэм абыхэм зыри еліэліэжа- инфекциекіэ куэд щІауэ щызетхьэрт. Ауэ ар пыхусыхум и хущхъуэкъыщІэкІынкъым. гъуэу зэи къэдгъэсэбэпакъым. Нанэ ныбэ уз, кІэтІий узыр игъэхъужу илъэс куэдкіэ ириіэзат. Іэзэ хъуну абы

СымыщІэ сытепсэлъыхьынкъым, си нэкІэ слъэ-Сымаджэщым щІэлъауэ

яхуэмыгъэхъужауэ, узым зэпкърихауэ сабий Андызым щхьэкІэ нанэ куэд къыхуахьырт нанэ. жиlа хьэлэмэт гуэри къэс- «Мастэ Іунэ ящіащ сахьынут мыбдеж. «Андыз бийр», - жиlэрт апхуэдэм лъабжьэр мэрем махуэу деж. Зи гугъу сщІы андыз фІэкІа къатІыркъым. Къы- лъабжьэр (нэгъуэщІ куэди щыптіыну махуэм укіуэу хэлът абы, ауэ нэхъыщхьэр къэптіу укъэкіуэжыху, зы андызырт) сыт щыгъуи псалъэ жыпіэ хъунукъым. хьэзыру иіэти, сабий сымакъыхэптІыкІа джэр иригъафэрт. (ГъэщІэнэужь, кумбым шыгъу кla- гъуэнщ, апхуэдэм деж, «къуртІ-къуртІ» дызыр түүүэ зэхедз: хъурэ жару, псы хуэлам ещхьу, бзыуэ. ХъумкІэ цІыхухъум стэчан псо изыф сабий уеІэзэнущ, бзымкіэ ціыхуб- къахэкіырт). Сабийр иризым уеlэзэнущ», - мис а гъэтlэщlырти, пlэм илъу, псор сэ си тхьэкіумэкіэ бжьэхуцыр хищіэурэ зэхэсхыу жиlащ нанэ. Жьы шхьэщыгум щыщlэдзауэ и хъуху, а жыхуи1э дыдэм лъакъуэ ц1ык1ухэм нэс хуэдэуи къитащ икіи зэри- кърищыхуэхырт и хущхьащ. Ауэ езым хузэфІэмы- хъуэмкІэ. Абы иужькІэ гъукіыж хъуа нэужь, и къуэ- нэгъуу зригъэкіуэталіэрти, рылъхухэм яригъэцІыхуауэ куэдрэ епщэрт, духьэ гуэрящіэрти, езыр унэм щіэсу хэр къиіущэщурэ: сабийми лъабжьэр къыхуахьу адэкlэ епщэрт, хущхъуэми хэп-хущхъуэр езым зэхилъхьэу щэрт. Иджы си ныбжьыр щытащ. Мэрем махуэу, здынэсам согупсысри, куэд мыпсалъэу къатіыну, кум- хэлът мы Іуэхум. Мо хущбым шыгъу ирадзэжыну - хъуэ иригъафэм микроб, къым, я фіэщ хъуххауи гуэрхэр иукіыу къыщіэ-Хэт кіынт, плъыржьэру щыта ищіэрэ, а жыхуэсіа псом сымаджэ псы куэд зыутетмэ, андызым нэхъри фІэкІуэдами зыхуэныкъуа хущхъуэгъуэ къыпыкІыну псымкІэ и Іэпкълъэпкъыр піэрэт? Нэхъ хьэлэмэтыжыр игъэнщіыжырт. Хущхъуэ арти, журнал гуэрым иту щІыІэтыІэ щихуэми сабий зыгуэр ирихьэліауэ къыз- сымаджэм и Іэпкълъэпкъ жиlат, андыз лъабжьэр пщтыр цlыкlур игъэупкъэптіамэ, шыгъу кіанэ иб- щіыіурт. Духьэ зэрепщэми, дзэжын хуейуэ. Сылъыхъуа сэ абы шэч лъэпкъ къыщхьэкіэ, жыхуиіа журна- тесхьэркъым, сымаджэм и уз гуэрхэр щхьэшихырт.

еджагъэшхуэхэри щыхьэт тохъуэ духьэхэм мэгъу мыхьэнэ зэраlэм. «Мис мыпхуэдэу, зэрыжыс-Іам ещхьурэ, егъафэ. И щхьэ ціыкіум щыщіэдзауэ и лъакъуэ ціыкіухэм нэс щыхуэ. Хущхъуэр думыщы хуей, къещыхуэх! Пщэдей хъуху, Алыхьым жиІэмэ, нэхъыфІ хъунуш. ТІэу хуэдиз къэпхьыжмэ. Алыхьым жи-Іэмэ, хъужыпэнущ. Псоми хуитыр Алыхьышхуэрщ», нанэ жиІэ а псалъэхэр психологым къыжьэдэк хуэдэт! Анэм и гур нэхъ къызэрыгъуэтыжауэ, узым зэпкърилъэсыкІа и сабийр зэрыхъужынур и фІэщ хъуауэ щІигъэкІыжыфырт.

Хьэкъун Барэсбий итха «Адыгэ къэкlыгъэцlэхэр» тхылъым сыкъыщоджэ: «Андыз/андыдз - девясил высокий - Inula helenium L. Зи лъагагъыр м 2-2,5-м нэс, илъэс зыбжанэкІэ къэкІ къэкІыгъэ ліэужьыгъуэщ. ЗанщІэу докІей, пкъым гъэгъа щхьэ гъуэжь зыбжанэ къыпедзэ июным - июлым. Лъабжьэжь гъум ещІ. И тхьэмпэхэр инщ, кІыхьщ. ИщІагъ тхьэмпэхэр нэхъ инш ишхьэм тетхэм нэхърэ. Хущхъуэ куэд зыхэлъ удзщ. Адыгэхэм андыз лъабжьэ зэхэгъэвамкІэ кІэтІий, ныбэ узхэр ягъэхъуж. Лъабжьэжьым къыщіэвыкіа псымкіэ мэлхэр ирагъэпскІыу шыташ, цыр изыгъэкІ узыгъуэхэм щахъумэу.

Андыз жылэхэр бжьыхьэм мэхъу, зэхьфиран, сэхуран жылэхэм ещхьщ. Андызыр къыщокі мэкъупіэхэм, псыхъуэхэм, мэз лъапэхэм, мэзыбгъухэм, псынащхьэхэм, къуэхэм. Кавказ Ищхьэрэм и бгыжьэгъухэм куэду ущрохьэлІэ».

Куэдым и хущхъуэщ андызыр. УрысыбзэкІэ и фІэщыгъэми (девясил - девять сил) къыбже за узыфибгъум зэрапэщІэтыфынур. ЦІыхум куэд щІауэ яцІыху мы удз хущхъуэр иджыри Гиппократ къигъэсэбэпу щытащ цІыхухэр иригъэхъужу икІи и тхыгъэхэми къыхощыж.

Мы зыри щІызгъужынут. Нанэ езым кІэтІий уз къыщеуэлІам, жесІат: «Уи хущхъуэм щхьэ уемыфэрэ? АбыкІэ дапщэ бгъэхъужа». Нанэ идатэкъым: «Сэ си хущхъуэм сэ сигъэхъужынукъым. КІуэи, гъуэгубгъухэм нэхъ къыщыкі мыпхуэдэ удзыр къэгъуэт, и купсэхэр къичи къысхуэхь». (Зи гугъу ищІыр фІарий тхьэмпэт). Къыхуэсхьш. псыр тіэкіу зэпышрэ жыпіэну, Іуву хуэзгъавэри абы игъэхъужауэ щытащ...

ЛЫХЬ Людмилэ. Къармэхьэблэ къчажэ.

Къуажэдэсхэм я псэукІэр ирагъэфІакІуэ

Къуажэдэсхэм я псэукіэр егъэфіэкіуэным ехьэліауэ лэжьыгъэ пыухыкіахэр Урысей Федерацэм и Правительствэм иригъэкіуэкі зэпытщ. Псалъэм къыдэкіуэу, къуажэхэр зэіузэпэщ щіыным хуэунэтіауэ къэралым къиутІыпш мылъкум къыхагъэхъуэнуш Апхуэдэ унафэм иджыблагъэ Іэ щІидзащ УФ-м и Правительствэм и Унафэщ І Мишустин Михаил.

ДЭФТЭРЫМ къызэрыхэщымкіэ, псэукІэр егъэфэкІуэным ехьэлІа пэхуэшІэ щхьэхуэм къэрал бюджетым къыхэкІыу хуаутІыпщ хабзэ сом мелуанитІым и пІэкІэ иджы сом мелуанищ иратынущ. ЩІыналъэхэм я къуажэхэр зэlузэпэщ ящІын папщІэ субсидиеу абыхэм ирату щыта сом мелуаным и піэкіэ мелуанищ хуащіащ. Ар къуажэхэм я псэукіэр ефіэкІуэным, ахэр зыхуей-зыхуэфІхэмкІэ къызэгъэпэщыным шэсыпІэ хуэхъунущ.

Лэжьыгъэхэр ирагъэкіуэкі «Къуажэ щіыпіэхэр зэуlуу зэlузэпэш шlын» къэрал программэм ипкъ иткІэ. УФ-м и Правительствэм ар 2019 гъэм къищтауэ щытащ УФ-м и Президентым и vнафэкІэ.

БАТОКЪУЭ Албэч.

Котляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапіэм нэгъабэ къыщыдагъэкlащ «Возьмем тебя с собой... По достопримечательным местам Кабардинотомитху Балкарии» тхылъыр.

КОТЛЯРОВ зэщхьэгъусэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и ц!эр фІыкІэ гъэІуным теухуауэ илъэс зыбжанэкіэ ирагъэкіуэкіа къэхутэныгъэ лэжьыгъэхэм яшыш зыщ ар. Иужьрей илъэсхэм, лъахэхутэ къэхутэныгъэхэр ирагъэкІуэкІыурэ, щІыналъэм и пліанэпэ нэхъ пхыдзахэм шыіаш ахэр икІи абы хыхьэу цІыху мин бжыгъэхэм епсэлъаш. Къэбэрдей-Балъкъэрым теухуа гъуэгуанэ тхыгъэ, очерк, эссе щэ бжыгъэхэр трагъэдзащ. ЩІэныгъэлІ, зыплъыхьакІуэ, тхакІуэ цІэрыІуэхэу Чхеидзе Константин, Бабель Исаак, Миллер Всеволод, Анисимов Сергей сымэ я щапхъэм тету, Котляровхэ ди щІыналъэм фІащащ «Страна Прометея», «Жемчужина Кавказа», «Страна чудес», «Запомировой истории» цІэхэр. Лъахэхутэ тхылъ 70-м щІигъум къыщагъэлъэгъуэжащ щІыналъэм я нэгу щыщІэкІахэр. Абы щыщу тхылъ 17-р урысейпсо, дунейпсо зэпеуэхэм тхылъ нэхъыфіу къыщалъытащ икіи дамыгъэ лъапІэхэр къыхуа-

гъэфэщащ. «Возьмем тебя с собой...» лэжьыгъэм хагъэхьащ щІыналъэм и щІыпІэ дахэхэм теухуа тхыгъэ къыхэхахэр, япэу традзахэри къызэщІиубыдэу. Томитху хъу «Зольская земля. Северное Приэльбрусье»; «Черекское ущелье, Суканское ущелье. Хуламо-Безенгийское ущелье»; «Тызыльское ущелье. Баксанское ущелье. Приэльбрусье»; «Чегемское ущелье»; «Баксанская земля и окрестности» къыдэкІыгъуэм сурэт щхъуэкlэплъыкlэу щэ бжыгъэхэри щlагъужащ. Дэтхэнэ томри на• ТхыльыщІэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым mpayxya

пэкіуэці 300-м ноблагъэ икіи очерк 50, щІыналъэм и щІыуэпс къулейр къызэрыщ сурэт 250-рэ къызэщТеубыдэр. Тхылъым и бжыгъэр 1000 мэхъу.

Лэжьыгъэм и пэублэ псалъэм Котляров зэщхьэгъусэхэм щатх илъэс 70-м щІигъуауэ фІыуэ ялъагъу Къэбэрдей-Балъкъэрым зэрыщыпсэур, щІыналъэм, абы ис лъэпкъхэм я тхыдэмрэ ІуэрыІуатэмрэ теухуа лэжьыгъэ минрэ шитхум нэблагъэ илъэс 30-м къриубыдэу къызэрыда-гъэкlар. Псори къызэщlэп-Кавказым теухуа къуэжмэ. тхылъ минищым щІигъу къыдагъэкІащ Котляровхэ. А лэжьыгъэхэр республикэм щыпсэухэм фэеплъ папщІзу къыхуагъэнэну я мурадщ.

БЖЬЫХЬЭ Розэ.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

РЕДКОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІредактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэшІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, Щхьэщэмыщі Изэ.

Нарткъалэ и зыгъэпсэхупІэхэр «Къалэмрэ псэупіэхэм- лъэр егъэфіэкіуэным теу- щіэкіэ зэрахъуэкіащ, ви- ду зэхэт унихым я бжэіу-

пэхуэщІэ нэхъыфІхэм хагъэхэмкіэ щіыпіэр ягъэдэбжащ Нарткъалэ паркыр хащ. зэіузэпэш шіыным ехьэліа-Иджыпсту жанэм къриубыдэу Нарт- уэ ягъэлъэгъуари. Абы Джэрмэншык, къалэ зыхуей щыхуагъэ- къыпэкІуащ къэрал бюдзащ фэтэр куэду зэхэт унэ жетым къыхэк ыу сом мелзэтетхэм я бжэlупэ 78-рэ, уан 85-рэ. Куэд щlакъым хэмрэ лъэс зекlyaпlэхэмрэ техьэ илъэсым. ціыху нэхъыбэ щызекіуэ абыкіэ паркыр зыхуей зэщІыпІэу 4. Къалэхэм я теп- рыхуагъазэрэ: уэздыгъэхэр

рэ» лъэпкъ пэхуэщ эр куп- хуауэ ек урысей псо деокамерэхэр ягъэуващ,

щіафізу щагъэзэщіа Ар- зэхьэзэхуэм щагьэльэгъуа жыгыщіэхэмрэ щхъуантіа-

Ищхъэрэ, Мэрзэхъу къуажэхэм я щІыпІэ щхьэхуэкъыщагъэщ Гэрэщ Гэж. Нарткъалэ дэт, фэтэр күэ-

Нарткъалэ, Шэрэдж къыхаха Краснэ уэрамым

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-75-78; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкіэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Іуэхухэмкіэ - 42-22-86; къуажэ гъащіэмрэ экономикэмкіэ - 42-57-59; щэнхабзэмкіэ - 42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-22-89; хабзэхъумэ Іэнатіэхэм ядэлэжьэнымкіэ - 42-60-53; зэдзэкіакіуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-22-66 компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-63-64.

лэжьыгъэхэр къыщрахьэ-Нарткъалэ щрагъэкіуэкіа жылагъуэ ІэІэтым ипкъ иту

пэхэмрэ «Нарт» паркымрэ

хуэзэ щэнхабзэмкІэ паркыр зыхуей хуагъэзэнущ дызы-

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіынальэ іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

> Индексыр П 5894 **Тиражыр 1.474** Заказыр №17

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыт-

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщіэныгъэхэмкіэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

МЫ КЪЫДЭКІЫГЪУЭМ ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ, корректорхэу Щоджэн Иннэ (1, 3-нэ нап.), Елмэс Фатіимэ (2, 4-нэ нап.).

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жан-

«Издательство «Южный регион» ООО-м . щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейш сыхьэт 20-м. шытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.